26րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7181   22 ՕԳՈՍՏՈՍ 1909   ՇԱԲԱԹ   4 Septembre 1909   26me année   N. 7181

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Գ.ռ.
» » վեցամսեայ 45 »
Գաւառներու համար տարեկան 108 »
» » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » վեցամսեայ 00 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ

10 PARAS

آرهولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

ՍԵՒ ՌՈՊԷԷՆ ՄԻՒՍԸ

Հաւատք կամ հաւատքի մնացորդ, ո՛րն ալ ըլլայ, իր գոյութիւնը կը պահէ մեր ժողովուրդի ամէն խաւերու մէջ։ Աստը դրդումով, կը վազէ, կ'երթայ՝ ինքզինքը գնելու խաչերու և պատկերներու ներքեւ։ Իր աչքին ոչինչ կ'արժէ դրամական զոհողութիւն, ժամանակի կորուստ, չնչին ունեցածն ալ կուտայ մոմ մը վառելու իր սիրած սուրբերու յիշատակին, աղօթքի կտոր մը արտասանելու, համբոյր մը դնելու քարերու վրայ։

Այդ ներքին ուժն է որ քանի մը հարիւր տարիներէ ի վեր ուխտաւորներու հոսանքը մղած է դէպի Ռոտոսթոյի Ս. Թագաւորը։ Բանապետական շրջանն էր որ կասեցուց այդ հոսանքը։ Նախորդ տարին բացած էր ճամբան, իսկ այս տարի ուր հարթուած կը կարծուէր ամէն դժուարութիւն, պոյքոդաժի արհաւիրքը ծառացաւ դժոխակերպ, ու քիչ մնաց որ օգոստոս 16ը փոխուէր արիւնի տօնի մը։

Կիրակի առտու հասնող հելլէն շոգենաւ մը, լեցուն հայ ուխտաւորներով, զուր կը սպասէր ուղեւորները ցամաք հանելու։ Ճամբորդները, նախընթաց իրիկունը, այդ շոգենաւը նստած էին սա հաւաստիքներու վրայ թէ պոյքոդը դադրած է, որով շատ զարմանալի կը թուի իրենց սպասել ծովին վրայ, մանաւանդ որ ատանք, իբրեւ ուխտաւոր, անշուշտ փափագած էին, սրտի բոլոր ըղձանքով, ներկայ գտնուիլ Պատարագին։ Հարիւրաւոր աղաղակներ կը բարձրանան ծովին վրայ։

Աւելին, նաւավարները որոնց բացարձակ կամքէն կախուած էր վերջին տնօրինութիւն մը ընել, ոչ միայն յանձն չէին առներ իրենց թիակները ջուրին մէջ երերցնել, այլ և հետզհետէ կը սկսին կատղիլ։ Նաւապետը, իբրեւ վերջին փորձ, ծով կ'իջեցնէ իր նաւակները՝ մաս մաս ցամաք փոխադրելու ուխտաւորները։ Այս անգամ ալ նաւամատոյցն է որ կ'արգիլուի։ Զուր կը ջանան հասկցնել թէ իրենք հելլէն ապրանքներ չեն։ Բայց ո՞վ պիտի լսէ. պոյքոդը հրատարակուած էր հայ ճամբորդներու դէմ, և կրքի բոլոր մոլեգնութեամբ։

Երկար բանագնացութիւններէ ետքը, համաձայնութիւն կ'ըլլայ ուխտաւորները փոխադրել օսմանցի շոգենաւ մը, Հուրրիյէթ անունով, և անկէ ցամաք հանել։ Գործողութիւնը կը կատարուի։ Եւ սակայն, նաւավարները, մէկ ռոպէէն միւսը փոխուած, աւելորդ կը տեսնեն արդէն եղած համաձայնութիւնը։ Թուրք ամբոխը, թմբուկի և փողի ձայնով, քաղաքին ամէն անկիւններէն կը ստուարանայ, կը ծովանայ և խուլ շշուկ մը բերնէ բերան թէ «Ռոտոսթօն ալ փոքր Ատանա մը պիտի դառնայ»։ Մ՛ զարմանաք որ այդ ամէնը տեղի կ'ունենայ կառավարութեան աչքին առջեւ։

Մինչեւ այդ ռոպէն՝ խուճապը միտքերու վրայ հասած էր իր ծայրագոյն աստիճանին և, ինչպէս կ'ըսուէր, իր նոր արիւններովը, կը ծածանէր հորիզոնին վրայ, լայնցած, տարածուած ցնորքի մը ստեղծագործութեանը բոլոր ուժովը։ Եւ ահա թնդանօթի մը պայթիւնը, երկրորդ, երրորդ հարուած, մինչեւ քսանըհօթը պայթիւն։ Անշուշտ պիտի ըսուէր թէ կռիւը սկսած է։ Եւ իրարանցումը իր լրումին մէջ։ Ա՛լ պաշտպանութիւն մնացած չէ։

Ուր ուրեմն, բարեբախտաբար, կը լսուի թէ ռուսական պահականաւ մը եկած է և կ'ողջունէ փոխ-կառավարիչին այցելութիւնը։

Ալ չենք գիտեր ի՛նչ անցաւ դարձաւ որ զինուորական հրամանատարը երեւցած թէ ոչ, մոլեգին ամբոխը, ան որ քանի մը ռոպէ առաջ անզուսպ կը տարածայնուէր, հեզ գառնուկի պէս գլուխը կախ, դարձաւ իր տեղը, և նաւակները յաջորդաբար սուրացին ծովին վրայ՝ ուխտաւորները ցամաք հանելու։ Ու մեծ շնչառութիւն մը։

Դէպքերու և կիրքերու յաջորդութեանը մէջ սա կ'ըմբռնուի թէ խուժանը ինքզինքը ազատ կը կարծէ, մէկ ռոպէէն միւսը, «Ատանա մը ստեղծելու» իր բաւերով, ո՛ և իցէ կէտի մը վրայ։ Ու մենք պիտի ապրինք ցրցափ խուժան-բարեկամեցողութիւն մը հաճի իր դահիճի ճանկերը չերկարել մեր ճակատագրին վրայ։

Տեղական կառավարութեան ընթացքը, որ միակերպօրէն շատ որոշ ու վճռական ըլլալու է ամէն տեղ, այնքան կը ձեւափոխուի մէկ ռոպէէն միւսը որ կարծես թէ կը դադրի ինքնին ներգործական ուժ մը ըլլալէ։ Ու ամբոխը, արիւնի ու քանդումի վարազը, իր ուժը կ'առնէ այդ անկերեւ վարանքներէն։

ՀՐԱՆԴ

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔ

Արամ Արամեանցի (Աշոտ-Թաթուլ) մահուան տասնամեայ տարեդարձը.— Սգահանդէս, բանախօսութիւններ եւ առաջարկներ.— Կրթական վիճակ, ազգ. վարժարաններ եւ Սանասարեանը.—Առաջնորդին հրաժարականը.— Կուսակալին առաջարկներ:

ԿԱՐԻՆ, 9 օգոստ.

1899ի օգոստ. ամսուն 9ի առաւօտուն Կարինի հասարակութիւնը սարսափով կը լսէր բռնակալութեան անհողդողդ հրամանը։ Կախաղանը պատրաստուած էր, և անվեհեր, գաղափարական հերոս-յեղափոխականը սուինաւոր զինուորներով շրջապատուած կ'առաջնորդուէր կախաղանին առջեւ։ Եւ այդ յեղափոխական մարդը Աշոտ-Թաթուլն էր. Կարնեցի Արամ Արամեանցը։ Անգութ բռնակալութիւնը դիւային քրքիջով կը կարծէր թէ Թաթուլը կախաղան բարձրացնելով, անոր գաղափարն ու անձնուիրութեան առաքինութիւնն ալ կը կախէր անարգ փայտէն։

Եւ պատմութիւնն ու մօտաւոր անցեալը ցոյց տուին թէ բռնակալ Համիտ և գործակալները սխալած էին իրենց հաշիւներուն մէջ։

Տասը երկար ու տառապանքի տարիները սակայն սահեցան, գացին, և Կարնեցի երիտասարդները իրենց պարտականութիւնն առաջին անգամ ըլլալով կրցին կատարել։

Օգոստոս 9ի առաւօտ տօնական մեծ օրուան մը հանդիսաւորութիւնն ունէր կարծես։ Հայոց գերեզմանատունը խռնուած ամբոխը վայրկեաններ կը հոսէր արտասուքի։ Ամէնուն աչքը սեւեռած է մահարձանին, որ ծաղկեպսակներու ծանրութեան տակ կը հեծէ։

Մեղմ հով մը կը փչէ. ուռենիները իրենց ճիւղերը կը շարժեն, և ժողովուրդը ստուերներուն տակ ման կու գայ։

Մահարձանին վրայ կ'երեւին բազմաթիւ պսակներ, զանազան վերտառութիւններով, նուիրուած Հ. Երիտ. Միութեան, Տիգրանց Միութեան, արհեստաւորներու և բանւորներու կողմէն։ Ուռենիի մը ոստերէն կախուած է անմահ յեղափոխականին՝ Աշոտ-Թաթուլի կախաղանի պատկերը՝ մեծցուած։

Հոգեհանգստեան հանդիսաւոր պաշտօնէն վերջ բանախօսեցին երիտասարդներ ու տիկին մը։ Բանախօսութիւններուն մէջ ամէնէն նշանակալիցն էր Ընկեր Երւանդի բանախօսութիւնը։ Յարգելի բանախօսը «Գնա՛ մեռի՛ր, արի՛ սիրեմ» նշանաբանով հոգեցունց բանախօսութիւն մը ըրաւ։ Պարզեց որ սկիզբէն ի վեր Հայերս ծառայեր ենք այս սկզբունքին, մանաւանդ յեղափոխականներու նկատմամբ։ «Ո՞վ չի գիտէ, որ երբ հայ ֆէտային գիւղ մը կամ քաղաք մը կ'ապաստանէր, զինքը չէին ընդունէր, որովհետեւ Սուլթան Համիտը կար ու անոր պետութիւնը։ Դուրս պէտք էր ընել անձնազոհ հերոսը, որպէս զի իրենք հանգիստ մէջ յղփանային։ Բայց հիմա կը սիրենք, կը պաշտենք բոլոր անձնուէր մարդիկները...։ Գրեթէ ամբողջ ժամ մը, նոյն ոգեւորութեամբ ու նոյն ուժգնութեամբ խօսելով, յիշեց անմահ Թաթուլի բանտէն գրուած նամակին սա պարբերութիւնը.

«Եթէ մի օր երկինք բաց աչքերով նւէրէ մեզ բախտաւորութիւն տեսնելու մեր գաղափարների յաղթանակը, կարմիր օրերում, զւարթ արշալոյսին՝ մեզ էլ յիշեցէք։ Մահկանացուների մէջ մեզ էլ համարեցէք ամենաերջանիկը։»

Իրաւ որ գաղափարը յաղթանակեց. եկան կարմիր օրերն ու զուարթ արշալոյսները, և այսօր ամբողջ Կարնեցին, իր արժանաւոր նահատակ զաւկին ի յարգանս, անոր փափաքը, վերջին իղձը կը կատարէ, զայն կը յիշէ։

Եւ այս՝ Կարնեցին պարտականութիւնն էր։

Ընկեր Երւանդ իր բանախօսութեան առաջին մասը ծափահարութիւններով վերջացնելով, խօսքը դարձեալ շարունակեց։ Առաջարկեց, թէ՛ Թաթուլի և թէ 95ի զէնքերուն հետեւանքով նահատակուած 500-600 կարնեցիներու անշուք հողաթումբերուն վրայ կանգնեցնել մէյ մէկ յիշատակարան, ապագայ սերունդի կտակելու համիտեան սարսափներու ու բռնակալութեան աւերները։ Յարգոյ բանախօսը գեղեցիկ կերպով ի վեր հանեց թէ խօսքէն ու պղատոնական յարգանքէն զատ գործ, դրական յարգանք կը սպասուի կարնեցիներէն։ Այսօրուընէ իսկ սկսան հանգանակութեան։ Բանախօսութիւններէն վերջ հանդիսաւոր կերպով երգուեցաւ «Աշոտ-Թաթուլի երգը», որ իր մելամաղձոտ եղանակին պատճառով գրեթէ արցունք հոսեցուց շատերուն աչքերէն։

⁂ Կարնոյ ազգ. վարժարաններու վիճակն ալ առայժմ անորոշ է։ Երեսփ. Ժողովը իր կողմէ յանձնախումբ մը կ'ընտրէ, ու անոր պաշտօն կուտայ Ուսումն. Խորհուրդին հետ յառաջիկայ տարուան համար ուսուցիչներու հետ բանակցիլ։ Քաղաք. Ժողով, Թաղ. Խորհուրդ և Ուսումն. Խորհուրդ այս բանը ապօրինի նկատելով, իրենք իրենց կողմէն կը սկսին պայմանաւորիլ, միւս կողմէ Երեսփ. Ժողովի յանձնախումբն ալ առանձին կը բանակցի ուսուցիչներու հետ։

Յարաբերութիւնները երթալով կը լարուին, մէկը չուզեր միւսին տեղի տալ։ Եւ այժմ տակաւին վերջնական որոշում մը տրուած չէ, յառաջիկայ տարեշրջանին համար, մինչ շաբթուս հետ մենք ալ կը սպասէինք, որ Ուսումն. Խորհուրդը Կարմիր վանքի մէջ կեդրոնական վարժարան մըն ալ բանալու պիտի ձեռնարկէ։

Նոյն անորոշ դրութիւնը նաեւ Սանասարեանի ու անոր պաշտօնեաներուն համար։ Թերթերէն կ'իմանանք որ յուլիս 29ին և օգոստ. 3ին Սանասարեանի Խնամակալութիւնը նիստ գումարած է, և վարժարանին բարեկարգութեան խնդրով զբաղած է։ Ժողովներուն ներկայ եղած են նաեւ Պ. Պ. Սողիկեան և Խաչատրեան, որոնք նոր առաջարկներ յայտնած են եղեր։ Մինչեւ այս տողերուն հրատարակուիլը, ապահովաբար վերջացած լմնցած կ'ըլլայ ամէն որոշում և բարեփոխութիւն։ Եւ արդէն ուշացաւ ալ. չէ՞ որ պանդուխտ տղաք լուրի, հրահանգի կը սպասեն, վարժարան վերադառնալու համար։ Ազատամարտի մէջ Իրաւեկ ստորագրութեամբ յօդուածագիր մը կարգ մը առաջարկներ կ'ընէր, որոնցմէ շատերը լաւ լուսաբանուած չէին։ Երբ կ'առաջարկուի այժմէն իսկ չորս դասարան փակել, ո՞ւր կը դրկուին արդեօք 100ի չափ թոշակաւոր և ձրիավարժ սաները։ Եւ կամ եթէ Դ. դասարանէն սկսի դասընթացքը, հիմակուընէ իսկ քանի՞ աշակերտ կարելի է ապահովել, քանի որ վարժարանի 28 տարուան պատմութեան մէջ բացառութիւն ըլլալով միայն մէ՛կ աշակերտ չորրորդ դասարան մնացած է, և անոր ալ տարիքը նկատողութեան առնելով։

Դ. Ե. և Զ. դասարաններու աշակերտ հասցնող գաւառական վարժարանները չբարեկարգուած, ի՞նչպէս փակել ստորին չորս դասարանները։

Ասոնցմէ զատ նկատողութեան առնուելու այժմէն ցերեկեայի վերածելու դժուարութիւններն ու անպատեհութիւնները։ Ամէն մարդ կը փափաքի գիշերօթիկի դրութեան վերջ տալ, բայց Կարնոյ պէս տեղի մը համար, ուր ընկերական կեանքն ըստ բաւականին դիւրութիւններ չի տար, ուսում կարելի չէ ընել։

Բայց առանց դասարաններէն չորսը միասին պակսեցնելու կամ փակելու, կարելի է այս տարի մէկը կամ երկուքը փակել, ու լրացուցիչ, մանկավարժական դասընթացք մը աւելցնել։

Պ. յօդուածագրին սա՛ կէտն ալ մեզի համար մութ մնաց։ Մէկ կողմէն կարգ մը անյարմար պաշտօնեաները ակնարկելով, անոնց փտութեան ու նեխման, վնասակարութեան մասին խօսելով, կ'առաջարկէ զանոնք պաշտօնեայ նշանակել ուրիշ կեդրոններու մէջ բացուելիք Սանասարեաններուն համար։

Թղթակցութեան մը սահմանը չի ներեր աւելի մանրամասնութիւններու մէջ մտնել, մեր փափաքն է վարժարանը բարձրացնել մասնագիտապէս ու բարոյապէս, աւելի իրաւունք տալու համար Թերթիդ աշխատակից Պ. Հրանդի յայտնած անկեղծ կարծիքին՝ ի մասին Սանասարեանի բնաթացաւարներուն։

⁂ Վիճակիս Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեան, անձնական տկարութեան պատճառով հրաժարական մատուցեր էր. Երեսփ. Ժողովը միաձայնութեամբ չընդունեց հրաժարականը, և համամիտ գտնուեցաւ Առաջնորդ Ս. Հօր դէպի Մշոյ Ս. Կարապետ ճամբորդութեանը՝ ապաքինման համար։

⁂ Յառաջի մէջ կը կարդանք հետեւեալը. «Քաղաքիս արհեստաւորները և այլ երեւելիներ դիմելով կուսակալ Ճէլալ պէյի խնդրած են որ հաճի արգիլել ապուխտի պատրաստութիւնը. գիւղերու մէջ՝ չարչիութիւնը և խանութպանութիւնը, շահագործել տալ հանքածուխի հանքը և էլէքտրիքն ունենայ իր տրամադրութեանը տակ բաւականաչափ ցորենի մթերք, որպէս զի վաշխառուներ ցորենը մթերելով չկարենան հացի արժէքը բարձրացնել։»

ՄԿՐՏԻՉ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ

ԱՐՁԱԿ ՔԵՐԹՈՒԱԾՆԵՐ

ՄԱՄՌՈՒՆՆԵՐԸ

Սա մամուռներուն վրայէն ջուրը կը սահի կ'անցնի անուշ համբոյրի մը պէս, կամ աղջկան մը ալեծուփ մազերուն պէս՝ որոնք դէմքդ կը շոյեն երբ շրթունքդ անոնց հպի ջերմեռանդօրէն։ Սա մամուռները քարերուն սրտին փակած են ճակատագիրներու պէս, վախճանական ոգիներու նման, որ տարիներ ու տարիներ ջուրին մշտնջենական հոսանքին մէջ իսկ դէպի չերեկզման գիծով տարտամութիւն մը կ'զգան։

Կ'զգայուն ջուրին ծամերուն մէջ, անգիտակ ու ժպտուն, մինչ ալիքի ալեակները կ'անցնին՝ տապանաքարի մը, սիրուածի մը շիրիմին թախծելու պէս երկչոտ, սողոսկուն և սիրահար...

Սա մամուռները՝ որ անտառին մանկերուն ոգեւորքի ճիչերը չեն լսեր, ո՛չ ալ շունչերուն կաղկանձը, այլ իրենց սիրտը երբ աչք կը նայի քարին, և այդ քար սիրտէն բեկբեկելով կը վերադառնայ հեզուկ սրտերուն մէջ՝ արեւին տակ մերկ, բնութեան մէջ՝ կոյս և ժամանակին մէջ՝ վաղնջաս։ Մամուռները ինչեր կը խոստովանին ալիքներուն, որոնք միւս մնասաբար կու գան քարէ սրտերու իրենց գգուանքը թրթռացնել, լաւ մանուշակի մը թելերուն պէս և յուսահատեցուցիչ դառնալ մէկ տխուր արձագանգներով՝ որոնք քարերուն մէջ խորշերէն կ'ելլեն խեղդուկ մը վերջին ճիչերուն պէս մարող և աղեկէզ։

Սա փոքրիկ մամուռները, որ գիշեր ցորեկ անքուն են, մտերմաբաղձութեան տենչանքը ունին և խէժերը թմրուող ժամանակին դէմ մաղձ մը կը թափեն, մամուռները վրէժխնդիր՝ անէծք կը կարդան ստատուածութեան՝ անմեղ և տառապող հոգիներու համար. և ջուրը ունկնդիր այս ողբերուն՝ իրենց պրչոտ լարերը կը թրթռացնեն...։ այս ամէնուն մէջ վտակին ջուրը, մերթ պղտոր, կ'անցնի խաղաղ ու վճիտ ու անկախ ընթացքով դէպի ճշմարտութեան և երջանկութեան գիրկը։

ՇԱՀՆԱԶԱՐ ՈՐԲՈՒՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Վիլհէլմ կայսրը, երկուշաբթի օրը, աչքէ անցուց գերման նաւատորմին մարտանաւերը, որոնք Պինցի բացերը հաւաքուած էին Սուինէմիւնտէի մօտ։ Մարտանաւերը շարուած էին երեք գիծերու վրայ՝ վեց քիլոմեդր երկայնութեամբ ճակատ մը ներկայացնելով։ Նաւային հանդէսէն ետքը Վիլհէլմ կայսրը, որ Հոհենձոլերնով ժամանած էր, մտաւ ծովակալին նաւը՝ Տոյչլանտ, ուրկէ պիտի դիտէ նաւային ռազմափորձերուն առաջին մասը։ Կ'ըսուի թէ կայսեր եղբայրը՝ Հայնրիխ իշխանը աշնան ռազմափորձերէն ետքը, վեց ամսուան արձակուրդ պիտի առնէ և թէ գործօն նաւատորմին հրամանատարութեան պաշտօնը պիտի թողու՝ գերման նաւատորմին ընդհանուր քննիչի պաշտօնը, առանձնանալու համար Իշխանը իր ընտանիքին հետ Բօ[illegible] կղզիներուն մէջ պիտի անցընէ արձակուրդը։

—Վէզէրի գործարանին մէջ աւարտած է շինութիւնը գերման առաջին Տրէտնոթին՝ Վէստֆալէնի։

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ.— Սերպիոյ նախարարներէն Պ. Միլովանովիչ, որ Վիեննա կը գտնուի, կիրակի օրը այցելութիւն տուաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Էրէնթալի՝ Շէօնբրունի մէջ։ Երկու նախարարներուն խօսակցութեան ամբողջ առարկան եղաւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ու Սերպիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագրութեան և Տրինայի սահմանագլուխը ճշդելու խնդիրները։ Այսու հանդերձ այդ տեսակցութիւնը բնաւ չփոխեց նոյն երկու [illegible] դիրքը։ Վիեննայի ու Պելկրատի միջեւ անտեսական համաձայնութիւնը պիտի հաստատուի երբ Աւստրիոյ ու Հունգարիոյ Խորհրդարանները, որոնք այս միջոցիս անդամալուծուած են վճռական[illegible] բանութիւնները խափանելու նպատակով եղած ջանքերով և նախարարական տագնապով մը, կառավարութեան լիագոր իշխանութիւն տան՝ բանակցելու համար։ Միւս կողմէ յայտնի է թէ Տրինայի վրայ աւստրեւսերպ սահմանագլուխը ճշդելու գործը յանձնուած է խառն յանձնաժողովի մը։

ՄԱՐՈՔԻ ԳՈՐԾԵՐ.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ արտաքին գործոց խորհրդականը, Մարոքի վեհապետին հրամանով գերիներու նկատմամբ գործուած խոշտանգումներուն մասին եղած հարցումներուն պատասխանելով, յայտարարեց թէ Ֆէզի բրիտանական հիւպատոսը հրահանգ ստացած է ընկերանալ Ֆրանսական հիւպատոսին կողմէ նոյն նպատակով եղած բողոքին։ Թանճէրի դեսպանական մարմինն ալ հաւաքական բողոք մը պիտի ընէ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ.— Դաւրէժէն առնուած օրուան թուականով հեռագիր մը կ'ըսէ. —«Րաքիմ Խանի կողմէ արձակուած բազմաթիւ ազգայնականներ, որոնք տարիներէ ի վեր բանտարկուած էին, Դաւրէժ ժամանեցին։ Կը պատմեն թէ Րաքիմ խան իրենց տէրերուն վերադարձուցեր է հարիւր ութսուն ուղտեր, որոնք ռուս հպատակներէ յափշտակուած էին քաղաքին պաշարման միջոցին. Նաեւ կարեւոր գումար մը դրկած է ռուսական հիւպատոսարանը՝ վերադարձնել Ռուսերուն իբրեւ հատուցում տրուելու համար։»

—Պարսկաստանի ազգայնական շրջանակներուն մէջ կը յայտարարուի թէ մօտերս ընդհանուր ներում մը պիտի հրատարակուի քաղաքական բոլոր յանցանքներու համար։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Աթէնքէն առնուած լուրերու նայելով, հանդարտութիւնը վերահաստատուած է, սակայն թերահաւատութիւն կը տիրէ սա խնդրոյն համար թէ նոր նախարարապետը Պ. Մավրոմիխալիս ի՛նչ կերպով իշխանութիւնը պիտի կրնայ գործադրել զինուորական կուսակցութեան վրայ, որուն առջեւ տեղի տուաւ։ Թայմզ, ըսելէ յետոյ թէ հելլէն սպաները կացութեան տէրը կը մնան, կը յարէ. — «Սակայն հաւանական չէ որ այդ սպաները ուզեն իրենց [illegible] տակ պահել քաղաքացային կառավարութիւնը տեւական կերպով և անշուշտ իրենց երկրին համար չեն կրնար [illegible] ձեռք բերել թէ՛ ներսէն և թէ դուրսէն, դժուարութիւններ կամ հոգեր առաջ բերելով Թագաւորին համար։ Արքայական գերդաստանին ամբողջ Եւրոպայի ներշնչած յարգանքը ու համակրութիւնը Յունաստանի ունեցած ամէնէն թանկագին բանն է իր միջազգային յարաբերութեանց մէջ, և եթէ արքայական գերդաստանի դժբախտութիւն մը պատահի, մեծ աղէտ մը պիտի ըլլայ Յունաստանի համար։ Թայմզ յօդուածը աւարտելով յոյս կը յայտնէ թէ Գէորգիոս Թագաւորը պիտի կրնայ անգամ մը եւս փրկել Յունաստանը այդ փոթորիկէն, սակայն այն վտանգներն որոնց առջեւ կը գտնուի Թագաւորը՝ նոր են և երեւոյթէն դատելով բաւական ծանր։

ՄԷԼՔՍԻՔՕՅԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ.— Մոնթէրէյի ողողումներէն խեղդուածնեբուն թիւն է հազար չորս հարիւր։ Սանդա-Քաղալինա գետակին ջուրերը, որոնք աղէտին պատճառ եղած էին, իջած են և այլեւս վտանգին առաջքը առնուած է։ Վեց հարիւր յիսուն դիակներ գտնուեցան։ Մոնթէրէյ քաղաքին մէկ մասը կործանած է։ Վնասները հարիւր միլիոն ֆր.ի կը հասնին։ Խմելու ջուր չկայ. պանդղանոցները փլած են։ Ելեկտրական հոսանք չկայ լուսաւորման և թրամուէյներու համար։ Երկաթուղիները ողբալի վիճակի մէջ կը գտնուին։ Մ. Նահանգաց հիւպատոսարանը ուտելիք կը բաժնէ արկածեալներուն, որոնք եկեղեցիները ապաստանած են։ Աղէտին գլխաւոր պատճառը, որ մարդկային զոհեր առաջ բերաւ, Մոնթէրէյի ջրամբարին փլչիլն էր, դաշտի մը մէջ շինուած, երեք կողմերէ լեռներէ պաշարուած, որոնց գագաթներէն ջուրերը վար գլորեցան՝ հեղեղի վերածելով Սանդա-Քաղալինա գետակը։ Տեղական իշխանութիւնները նպաստի ներկայացումներ կը սարքեն։ Մէքսիքայի ամէն կողմերէն օգնութիւններ կը հասնին։ Քաղաքապետութիւնը կիրակի օրը հաց, խաշուէ և արգանակ բաշխեց անպատսպար մնացած հինգ հազար հոգիի. տակաւին բազմաթիւ անձեր անպատսպար կը մնան գետակին եզերքը։ Աղէտին առեն շէնքերու տանիքներուն վրայ ապաստանած հարիւրաւոր մարդեր խեղդուեցան։ Վարժարանի մը տանիքը ելած իննսուն կիներ ու տղաք, շէնքին փլչելովը, փլատակներուն տակ մեռան։

ՔՈԼԵՐԱ.— Ռոթէրտամէն առջի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ մեկուսացման տաղաւարներուն մէջ քոլերայէ վարակուողները դարմանողներուն տեսչուհին յանկարծամահ եղեր է։ Նաւազի մը կինը մեռեր է նոյն հիւանդութենէն։

«ԶԵՓԷԼԻՆ» գերման օդապարիկը Ֆրիտրիխսհաֆէնի մէջ վար իջաւ կատարեալ յաջողութեամբ, վերադարձի ուղեւորութիւնը քսաներկու ժամէն կատարելէ ետքը։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՈՒԼԹԱՆԸ ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՄԷՋ. — Սուլթանը, երէկ, Պրուսայի Ուլու մզկիթին մէջ կատարեր է Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Կայսրը, ժամ 5ին, զինուորական համազգեստով և փառաւոր կառքի մը մէջ բազմած նոյն մզկիթը գացեր է շքեղ թափորով։ Գահաժառանգ իշխանը և կայսերազուն իշխանները կառքերով կը հետեւէին Սուլթանին։ Կայս. քէօշկէն մինչեւ մզկիթ տանող ճամբուն երկու կողմերը բարեւի կեցած էին հեծեալ ու հետեւակ զինուորներ, ոստիկաններ և ոստիկան-զինուորներ։ Առտուն կանուխէն սկսեալ թէ՛ Պրուսայի և թէ շրջականերէն եկած բազմաթիւ ժողովուրդ ճամբուն երկու կողմերը կեցած էին, որոնք անընդհատ կը ծափահարէին և «Կեցցէ՛ Սուլթանը» կը գոչէին։ Մզկիթին դրան առջեւ փռուած էին թանկագին գորգեր։ Սուլթանը հոն ընդունուեցաւ կուսակալին և ուրիշ պաշտօնատարներու կողմէ։ Զինուորական նուագածուները կայս. քայլերգը կը հնչեցնէին։ Մզկիթին մօտը մասնաւոր տեղ մը կեցած էին օտարազգի երեւելիներ։ Սուլթանը, ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը, այցելեց Պրուսայի ցուցահանդէսը, որուն բոլոր ճիւղերը աչքէ անցընելով, տեղական արտադրութեանց և բերքերու մասին տեղեկութիւններ ստացաւ պաշտօնեաներէն։ Կայսրը իր գոհունակութիւնը յայտնեց ցուցահանդէսին կանոնաւորութեանը համար և բարգաւաճում մաղթեց տեղական բոլոր բերքերուն և արտադրութեանց։ Սուլթանը ապա այցելեց Էմիրի Պուխարիի մզկիթը և կայս. քէօշկը վերադարձաւ։

—Սուլթանը, այսօր ժամ 2½ին, Կ. Պոլիս կը վերադառնայ։ Ընդունելութիւնը սապէս պիտի կատարուի.—Նախարարները ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարները Տոլմա Պաղչէի պալատան քարափէն պիտի ընդունին Սուլթանը։ Կայս. զբօսանաւը երբ Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստին մտնէ, թնդանօթներ պիտի արձակուին։ Տոլմա Պաղչէի, Սէլիմիէի ու Սէրայ Պրունի եզերքները զինուորներ բարեւի պիտի կենան։ Նաւահանգիստը գտնուող օսմ. բոլոր նաւերը դրօշներով պիտի զարդարուին։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐԸ.— Վերջին լուրերու նայելով, Ռուսիոյ կայսրը, կայսրուհիին առողջական վիճակը թոյլատու չըլլալով, պիտի չկրնայ կատարել մտադրուած ուղեւորութիւնները՝ Իտալիա ու Կ. Պոլիս։ Այսուհանդերձ դեռ վերջնական որոշում մը տրուած չէ։

ԵՈՐԿԻՈՍ ԹԱԳԱՒՈՐԸ.— Աթէնքէն, երէկ, Բ. Դուռը հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ սխալ են այն զրոյցները որոնց համաձայն Յունաստանի թագաւորը մօտերս պիտի հրաժարի գահէն։ Սակայն արքայական իշխանները առժամաբար պիտի հեռանան Յունաստանէն։ Մինչեւ յունուար արձակուրդ պիտի ստանան։ Կը յուսացուի որ մինչեւ այդ թուականը կատարելապէս հանդարտին միտքերը։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Լա Թիւրքի կ'ըսէ թէ օսմ. կառավարութեան համար շատ ապահովիչ են այն լուրերը զորս Բ. Դուռը Եւրոպա գտնուող օսմ. դեսպաններէն ստացած է Կրետէի տրուելիք ինքնօրինութեան ձեւին վերաբերող բանակցութեանց համար։ Նոյեմբեր ամսուան առաջին կէսէն առաջ կարելի պիտի չըլլայ ձեռնարկել բանակցութեանց, հակառակ տէրութեանց բարեացակամութեանը՝ այդ խնդրոյն լուծումը փութացնելու համար։

—Եպարքոսը ու արտաքին գործոց նախարարը, հելլենական դեսպանին դիմումներուն վրայ, յայտարարեր են որ Հելլէններու դէմ գործադրուող «պոյքոթը» մէկ քանի օրէն պիտի դադրի։

ՕՍՄ. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Եգիպտոսի նախարարաց խորհուրդին ընդհանուր քարտուղար Ահմէտ Զէքի պէյ, Գահիրէէն գիտուն Արաբ մը, ձեռնարկած է պատրաստելու Օսմ. Պատմութիւնը։ Այդ անձը, մասնաւոր արտօնութեամբ կ'այցելէ Կ. Պոլսոյ և պալատան մատենադարանները։

ՆԷՃԻԲ ՓԱՇԱ ՄԷԼՀԱՄԷ, Եւրոպա ուղեւորելէ առաջ, Եպարքոսին դիմելով ուղեր է գիտնալ թէ արտօնուա՞ծ է Կ. Պոլսէն հեռանալու։ Զինուորական ատեանը, որուն կարծիքը հարցուեր է, պատասխաներ է թէ պատճառ մը չկայ ուղեւորութիւնը արգիլելու և թէ «փաշա» տիտղոսն ալ կրնայ պահել, քանի որ իր դատապարտութեան շարժառիթը ոճիր մը չէ։ Նէճիպ փաշա Մէլհամէ մօտերս Կ. Պոլիս պիտի վերադառնայ՝ հետը բերելով եւրոպական քաղաք մը պահուած գրութիւններ, որոնցմով պիտի հաստատէ թէ Եըլտըզի պոմպայի խնդրոյն առթիւ ո՛րքան հայ ընտանիքներու բարիքներ ըրած է։

ԽԵՏԻՎԻՆ ԴԷՄ ՑԱՐՁԱԿՈՒՄ. — Եգիպտոսի Խտիվը Կ. Պոլիս վերադառնալու համար Պուքրէշէն շոգեկառքով Քէօսթէնճէ գացած միջոցին, ստորին դասակարգէն մարդ մը քար նետեր է անոր գտնուած վակոնին, որուն ապակին կոտրեր է։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է այդ գործին հեղինակը երեւան հանելու համար։

ՊԱՇԱՐՄԱՆ ՎԻՃԱԿ. — Յունական թերթերը կ'ըսեն թէ Սամոթրակէի վրայ կատարուած մահափորձին և Յունաստանի վերջին դէպքերուն հետեւանքով պէտք կը զգացուի պաշարման վիճակ հրատարակել Րումէլիի երեք նահանգաց մէջ։ Իգտամ կ'ըսէ թէ այդ մասին տեղեկութիւն մը չունի և թէ լուրը վերապահութեամբ կ'ընդունի, սպասելով տէրութեան կողմէ ըլլալիք պաշտօնական զեկոյցի մը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Ձեռնարկներ կ'ըլլան բանակցութեանց սկսելու՝ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ թղթատարական պայմանագրութիւն մը կնքելու համար։

ՏԻՒՐԶԻՆԵՐԸ.—Օսմ. Լոյդ կ'ըսէ թէ պաշտօնական լուրերու նայելով, Տիւրզիները նորէն ապստամբեր և մերժեր են վճարել իրենցմէ պահանջուած տուրքերը։ Կառավարութիւնը նկատելով որ կացութիւնը կրնայ ծանրանալ, որոշեր է զինուորական կարգ մը միջոցներ ձեռք առնել։ Այդ մասին հրահանգներ տրուած են Ե. զօրաբանակին (Դամասկոս) հրամանատարին։

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ԱՐԱԲՆԵՐԸ.—Երուսաղէմի քրիստոնեայ Արաբներուն պահանջումները քննելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը հրաման ստացաւ փութացնել իր աշխատութիւնները։ Կառավարութիւնը կ'ուզէ կարելի եղածին չափ շուտով կարգադրել այդ խնդիրը, որ այնքան տաղտուկ պատճառած է իրեն։ Օսմ. Լոյդ կ'իմանայ թէ յանձնաժողովը իր տեղեկագրին պատրաստութեանը համար ամէն բանէ առաջ պիտի տեսնէ Երուսաղէմի կառավարիչ Սուպհի պէյի այդ մասին տուած տեղեկագիրը։ Սուպհի պէյ, որ Կ. Պոլիս կը գտնուի, ներկայ կ'ըլլայ յանձնաժողովին նիստերուն։

ԵԷՄԷՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ.— Եէմէնէն առնուած ամէնէն վերջին լուրերու նայելով, կ'ըսէ Իգտամ, նոյն նահանգին կացութիւնը ապահովիչ է, սակայն տեղական կառավարութիւնը մեծ աչալրջութեամբ կը գործէ՝ Իմամ Եահեայի և Իտրիսի միացումը հաւանական նկատելով։ Մօտերս նոր զինուորներ ու թնդանօթներ պիտի ղրկուին Եէմէն։

—Ներքին գործոց նախարար Թալաթ պէյ Արաբիոյ կացութեանը մասին սա յայտարարութիւնը ըրաւ հեռագրական Վոլֆ գործակալութեան ներկայացուցիչին.—«Այդ մասին եւրոպական լրագիրներուն մէջ տեսնուած վրդովիչ լուրերը բոլորովին անհիմն են։ Տրուած լուրերը յերիւրանքներէ կը բաղկանան։ Սխալ է այն խօսքը թէ Իմամ Եահեա ապստամբներուն միացած ըլլայ։ Բ. Դուռը հասած տեղեկութեանց նայելով Իմամ Եահեա որոշած է օգնել կառավարութեան։ Սխալ է այն լուրը թէ ապստամբները դէպ ի Հոտէյտա կը յառաջանան։ Ճիշդ տեղեկութիւնը այն է որ Եէմէնի կուսակալը զինուոր ուզած է և թէ որոշուած է հոն բազմաթիւ զինուոր ղրկել և ապստամբութիւնը վերջնականապէս հանդարտեցնել։ Յուսալի է որ ապստամբութիւնը բացարձակ կերպով զսպուի։»

—Կառավարութիւնը արգիլեց Եէմէնի մէջ աւստրիական Բէհալներու շրջագայութիւնը։

—Որոշուած է Եէմէնի մէջ վեց հարիւր հոգինոց ազգային վաշտ մը կազմել։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպան Պ. Զարիքով կը հերքէ Նովոյէ Վրէմիայի մէջ իրեն վերագրուած խօսքերը՝ Թուրքիոյ մէջ տէրութեանց ազդեցութեան մրցակցութեանը մասին։

ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ ԷՖ.— Իդդիհատ խմբագրականի մը մէջ խօսելով նախարարական տագնապին վրայ, կոչում կ'ընէ առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ.ի հայրենասիրութեանը, որպէս զի այդ տագնապին առաջքը առնելու համար, այդ պաշտօնէն հրաժարի, տեղի տալով հանրութեան շահուն պահանջմանց առջեւ։

ՍՈՒՐԻՈՅ կուսակալ պիտի կարգուի, կ'ըսուի, Սըվազի նախկին կուսակալ Րէշիտ Աքիֆ փաշա։ Սուրիոյ կուսակալ Նազըմ փաշա Արշիպեղագոսի կղզիներու կուսակալ պիտի կարգուի փոխանակ Էքրէմ պէյի, որ պետական խորհուրդին անդամ պիտի ըլլայ։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ կուսակալութեան Տէֆթէրտար կարգուեցաւ Սելանիկի նահանգին Տէֆթէրտար Էմին պէյ և գանձմանց տնօրէն՝ տուրքերու գանձման տնօրէնի նախկին օգնական Շէվքի պէյ։

ՊԷՇՏԱՇԻ մէջ գումարուած բժշկական համաժողովին մասնակցողներէն հարիւր յիսուն հոգի երկուշաբթի օրը Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն Քէօսթէնճէի ճամբով։ Զորս օր հոս մնալով Պրուսա եւս պիտի երթան։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարար Թալաթ պէյ, երէկ, թէեւ ուրբաթ, Բ. Դուռը գնաց և մէկ քանի ժամ աշխատելէ ետքը վերադարձաւ։

ԱՏԱՆԱՅԻ զինուորական երրորդ ատեանին նախագահ Իսմայիլ Ֆազըլ փաշա իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով, ճամբայ ելեր է դէպ ի Կ. Պոլիս։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Էլ-Լիվա լրագրին քաղաքական խմբագրին դատապարտուելուն հետեւանքով Գահիրէի մէջ Եգիպտոսի ազատականները բողոքի միթինկ մը կազմեր են, հինգ հարիւր հոգիի մասնակցութեամբ։ Որոշուեր է այդ խմբագրին կենդանագիրը պարունակող շքադրամ մը շինել՝ անունը յաւերժացնելու համար։ Աղեքսանդրիոյ մէջ ալ ցոյցեր կատարուելով, հեռագրաւ Խտիվէն խնդրուեր է որ ներէ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ Կիտա գիւղին մէջ ուսուցիչ կրետացի Մանոլաքի անուն անձը ձերբակալուելով դատարանի յանձնուեր է, վասն զի վրան թուղթ մը գտնուեր է՝ հաստատող թէ հելլենական քոմիթէին կուսակիցներէն է։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.—Նաւային վարժարանին նախկին ուսուցիչներէն Հիւսէյին Նաճի պէյ ծրագիր մը տուած է ելմտական նախարարութեան՝ Կ. Պոլսոյ ու նահանգներու կալուածական յետնեալ տուրքերը, տէրերուն առանց նեղութիւն պատճառելու, գանձելու մասին եղանակ մը ցոյց տալով։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ վարչութեան մենաշնորհը ստանալու համար ներկայացող վեց խնդրարկուներու պայմանները քննուելով տեսնուեր է թէ ամէնէն նպաստաւոր պայմանները անգլիական ընկերութիւն մը առաջարկած է, որով մենաշնորհը անոր պիտի տրուի։ Այդ ընկերութիւնը 365,000 ոսկի կուտայ Մախսուսէի շոգենաւերուն։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ խորհրդական անգլիացի Պ. Քրաուֆորդի պաշտօնավարութեան պայմանաժամը երեք տարուան համար երկարաձգուեցաւ։

ՀԱԼԷՊԻ ու Անտիոքի զինուորական ատեաններուն գրուեցաւ՝ փութացնել քննութեանց ու դատավարութեանց աւարտումը։

ՏՂԱՅ ՄԸ ԽԵՂԴՈՒԱԾ.— Պաքըրքէօյի քարափին առջեւ, երէկ, ցաւալի արկած մը պատահեցաւ։ Տղայ մը ծովը մտած էր. քիչ մը յառաջանալով ընկղմեցաւ. ուրիշ տղաք սկսան պոռալ, սակայն մինչեւ որ օգնութիւն հասաւ, խեղճ տղան խեղդուեցաւ։

ՊԱԼԱԹԻ շուկային մէջ, երէկ գիշեր, ոճիր մը գործուեցաւ։ Անաստաս անուն յոյն խանութէճի մը կռիւի մը հետեւանքով ծանրապէս վիրաւորեց Եաքօ անուն Հրեայ մը՝ 24 տարեկան։ Վիրաւորը թէեւ հիւանդանոց տարուեցաւ, բայց քիչ ետքը մեռաւ։

ՊՕՄՕՆԹԻԻ Ֆէրիգիւղի գարեջրատան պարտէզին մէջ, այս գիշեր, ժամը 8ին, տեղի պիտի ունենայ դաշտային հանդէս մը, Օսթէն-Միւզէն-Մէրայնի կողմէ, աջակցութեամբ Տէօյչ Մաէններ Կէզանկ Ֆէրայնի։ Այս առթիւ պարտէզը դրօշազարդուած ու ելեկտրականութեամբ լուսաւորուած պիտի ըլլայ։ Պարեր տեղի պիտի ունենան և հրախաղութիւններ պիտի կատարուին։ Պոմոնթիի ճամբան պիտի լուսաւորուի։ Անշուշտ այս դաշտահանդէսը եղանակին ամէնէն փայլուն հանդէսներէն մէկը պիտի ըլլայ, քանի որ կարգադիր մասնախումբը, ծանօթ անձերէ բաղկացած, ոև է զոհողութիւն չէ խնայած, հրապուրիչ ընծայելու համար հանդէսը։ Թրամուէյի երթեւեկը մինչեւ գիշերուան ժամ 2 (Ը. Ե.) պիտի երկարաձգուի։ Կարելի է տոմսակ գնել պարտէզին կիշէէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Յունաց Պատրիարքարանը՝ Բ. Դուռ իր ներկայացուցած վերջին թագրիրին առթիւ եղած ընդունելութենէն չափազանց առնուեր է և Սինոդի անդամները զարմացեր են թէ ի՛նչպէս Եպարքոսը մերժած է ընդունիլ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմէ ղրկուած պատուիրակութիւն մը, մինչդեռ Հայոց Պատրիարքին դիմումները միշտ սիրալիր ունկնդրութեան կ'արժանանան, մինչեւ իսկ դեռ քանի մը օր առաջ, Եպարքոսը Պրուսա չուղեւորած։ Յունական մամուլը ազնուութիւնը կ'ունենայ մատնանիշ ընելու այն պաշտօնական բարեյօժարութիւնը, որ ցոյց կը տրուի Հայոց Պատրիարքին դիմումներուն և որմէ կը զրկուին Յունաց Պատրիարքին դիմումները։ Խնդիր է սակայն գիտնալ թէ յոյն մամուլը ո՛ր աստիճան իրաւունք ունի շա՛տ տեսնալու հայկական բողոքներուն եղած բարեհաճ ընդունելութիւնը, և յունական դիմումի մը առթիւ Բ. Դրան կողմէ տհաճութեան շարժումի մը հետեւանքով՝ անմիջապէս բաղդատութեան եզր մը փնտռելու Հայուն և Յոյնին պատրիարքարաններուն հանդէպ բռնուած ընթացքներուն մէջ։ Մէկ խօսքով, պա՛ղ բան է յոյն մամուլին այս անձկամիտ հայեցակէտը։ Կրնայ պատահիլ որ, ո՛վ գիտէ, տեսակ մը անիրաւութիւն եղած ըլլայ յունական բողոքի մը կամ խնդիրի մը համար. առանց պատահականութիւն մը պատրուակ ընծայելու չէր Յոյնին՝ իսկոյն Հայը օրինակ բերելու, և անոր իբր թէ վայելած մէկ առաւելութիւնը Հայուն և կառավարութեան աչքին խոթելու։ Ցեղային առաւելութիւններու գետնին վրայ, ի՞նչեր ունինք ըսելու մեր յոյն եղբայրներուն, եթէ անգամ մը թղթատենք օսմ. կայսրութեան վերջին երեսնամեայ պատմութիւնը։

Թուրքիոյ երկու գլխաւոր քրիստոնեայ տարրերը ըլլալով, Յոյնը Հայուն վրայ ինչո՞վ կրցած է առաւելականութեան իրաւունք մը շահիլ, երբոր խնդիրը քննենք հպատակ ժողովուրդէ մը առ. գերիշխան պետութիւնը մատուցուած ծառայութեանց տեսակէտէն։ Յոյն տարրը այս երկրին մէջ ապրած է ինքն իրեն, իր օգուտին և իր բարիքին համար միայն, —ինչ որ արդէն մատնանիշ ըրած եմ քանիցս և որ իր գոյութեան պահպանումին համար գերազանց սատար մըն է եղած.— Հայը, ընդհակառակը, փութկոտ սպասարկու մը եղած է երկրին և տէրութեան շահերուն, տիրող տարրին հետ նոյնանալով, մտերմանալով անոր հետ, և հոգին բերանը բերելով որպէս զի «աղէկ երեւնայ Թուրքին աչքին։» Հակառակ սակայն այս ճշմարտութեան, քրիստոնեայ երկու տարրերէն Հա՛յը եղաւ շարունակ հալածուողը, հարստահարուողը, ջարդուողը։ Ըսի՞նք, և մինչեւ իսկ միտքերնուս անցուցի՞նք ըսել թէ «ինչո՞ւ մի միայն մեզ կը հալածէք, մեզ կը ջարդէք, և Յոյնին մազին անգամ չէք դպչիր։» Որքա՛ն արտառոց պահանջ մը պիտի ըլլար ասիկա։ Թէեւ պէտք է միեւնոյն ժամանակ խոստովանիլ այն չափազանց անբարեխիղճ վարմունքը զոր մեր յոյն եղբայրները ունեցան՝ 95—96ի կոտորածներուն ժամանակ, Պոլսոյ մէջ իսկ, հանդէպ այն աղխարչ բնրուչութեանը որուն ենթակայ եղած էր անմեղ և անպատասխանատու ժողովուրդ մը։ Երբոր Համիտին արիւնկզակ ոստիկանները խումբ խումբ կը բռնէին կը տանէին հէք գաւառացիները դէպի շոգենաւ, սրճարաններու առջեւ նստող մեր յոյն վեհանձն բարեկամները մատնանիշ ընելով այդ խեղճերը, կ'ըսէին. «Իշտէ չու ժէնէրալ տըր, չու միրալայ, օպիրի պին պաշը», և կուշտուկուռ կը ծիծաղէին մարդկային այնպիսի դժբախտութեան մը վրայ, որպիսին արցունք և արգահատանք միայն կրնար հանել։ Պոլսոյ նաւահանգիստին և յոյնական եզերքի նաւահանգիստներուն մէջ՝ բռնակալ և արիւնկզակ ոստիկանութեան ճանկերէն մազապուր խոյս տուող Հայերը փախցնելու «բարեգործութեան» պատրուակին տակ, յոյն բալըքճիներուն անխնայ դրամաշորթութիւնները մոռցուելիք բաներ չեն։ Բարեբախտաբար անդին, յունական հողին վրայ՝ բո՛ւն հելլէնները անուղղակիօրէն կը փութային դարմանել իրենց թրքահպատակ հայրենակիցներուն անազնիւ արարքները, սիրալիր ասպնջականութեամբ մը հալածական Հայերուն։

Մոռցանք մենք ասոնք, արդէօք անոր համար որ Հայը բոլոր իրեն չարիք ընողներուն հանդէպ անյիշաչար ըլլալու հարկին տա՞կ գտնուած է։ Եւ Սահմանադրութեան հռչակման վայրկենին գրկաբաց փարումով պլլուեցանք մեր յոյն եղբայրներուն։ Ու երբոր քանի մը մոլեռանդ սրիկաներ Թոտորին պատառեցին Պէշիկթաշի մէջ, հայ մամուլը միաբերան ծառացաւ այդ գարշելի և համերաշխազեղծ արարքին դէմ, անարգութեան սիւնին ղրկելով անոր հեղինակները։ Չեմ գիտեր իրօք թէ յոյն մամուլը ի՛նչ դիրք բռնեց կիլիկեան եղեռնին հանդէպ, որուն մէջ երեսուն հազար հայ Թոտորիներ պատառ պատառ յօշոտուեցան անօրինակ վայրագութեամբ մը։ Սա գիտեմ որ օր մը օ. բանց չիմացանք թէ յոյն մամուլը իր դայրոյթի ձայնը բարձրացուցած է այդ եղեռնին դէմ։

Մեր ցեղին դէմ գործուած անհաման, անլուր, աննախընթաց ոճրին «շնորհիւ», մասնաւոր իրաւունքի մը տիրացած ենք, որուն մա՛րդ չկրնար խառնուիլ և որ առնուազն 300,000 Հայերու արեան գինն է։ Հապա սա մեր յոյն բարեկամները ի՞նչ կուզէին որ ըլլար. Յունաստանի արդի բնակչութեան մէկ չորրորդին հաւասար քանակութեամբ հայութեան մը փճացումէն յետոյ՝ բողոքելու իրաւունքէն ալ զրկուէինք. մինչ Յոյնը, իր մազին մէկ թելէն զրկուած չըլլալով հանդերձ, Սահմանադրութեան հռչակումէն ի վեր, իր բողոքին աղմուկներովը կը լեցնէ Բ. Դուռը։

Այո՛, յաւիտենապէս պիտի բողոքենք մենք, ու մեր բողոքը պիտի լսուի, ցորչափ հարիւր հազարաւորնոց գերեզման մը ունինք կոնակնիս։ Եւ միշտ պիտի գտնուին մարդիկ որ, գութի յետին նշոյլէ մը լուսաւորուած, ականջ պիտի դնեն մեր տրտունջներուն, որոնք արձագանգներն են կորսուած մարտիրոս ժողովրդեան մը հոգեվարքի յետին հառաչիւններուն։

Շատ տեսաք, հէ՞, Հայոց Պատրիարքին բողոքը։ Բայց Չանագ-Գալէէն դուրս ելէք քիչ մը, ոտքերնիդ ուղղեցէք դէպ ի հարաւ, և Միջերկրականի հովերը ձեր քիթերուն պիտի բերեն երեսուն հազար հայկական նոր դիակներու կծու բոյրը....։

Ամօ՛թ է, մի՛ դպչիք մեզի. ամէն կողմերնիս ցաւ կայ....։

ՆՐՈՒԽԱՆ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

ԱՄՈՒԼ ՆԻՍՏ ՄԸՆ ԱԼ

Ազգ. Երեսփ. Ժողովը, երէկ, դարձեալ ամուլ նիստ մը գումարեց տասնըհինգօրուայ հանգիստէ մը ետքը, մեծամասնութիւն չգոյանալուն պատճառաւ։ Ժամը 8ին մօտ էր, երբ Ատեանը բացուեցաւ 52 երեսփոխաններու ներկայութեամբ. յետոյ մէկ քանի երեսփոխաններ ալ եկան, բայց 71ի մեծամասնութիւնը, որ աղիտաբեր կը դառնայ Ժողովին գլխուն, անկարելի եղաւ լրացնել։

Ժողովը նախ դիւանական գործողութիւններով զբաղեցաւ, սպասելով որ մեծամասնութիւն գոյանայ։ Երեսփոխան Արշակ էֆ. Գարակէօզեան և Սուրէն էֆ. Պարթեւեան երկար ատենէ ի վեր Ժողովէն բացակայելնուն համար, Ժողովը որոշեց գրաւորապէս հարցնել յիշեալներուն թէ հրաժարա՞ծ են իրենց պաշտօնէն։ Ատենապետը ծանոյց թէ առաջինը Եւրոպա կը գտնուի, իսկ վերջինը Իզմիր հաստատուած է իբր խմբագրապետ Դաշինք թերթին։ Յետոյ կարդացուեցան Պիլէճիկէն հասած երկու հանրագրութիւններ Առաջնորդ Թաթուլ Վ.ի դէմ։ Այդ գրութիւնները Վարչութեան յղուեցան։ Ս. Գասպարեանի մէկ գիրը կարդացուեցաւ, որով յիշեալը կ'առաջարկէր Վարչութենէն բացատրութիւն պահանջել Եօտնէզուքու կտակին վրայ և մասնաժողով մը կազմել այդ կտակին վերաբերեալ խնդիրներով զբաղելու համար։ Ս. Գարաեան էֆ. Վարչութեան կողմէ խոստացաւ հարկ եղած բացատրութիւնները տալ յառաջիկայ նիստին։ Գասպարեան էֆ., որ առաջարկ ու հարցապնդում ընելու մենամոլութիւնը ունի, ուրիշ գրով մըն ալ կ'առաջարկէր Հայոց զինուորագրութեան կարեւոր խնդրի մասին բացատրութիւն ուզել Վարչութենէն։

Ց. Շահրիկեան էֆ. պատասխանեց թէ վարչութիւնը քիչ մը ետքը իր զեկոյցը կամ համարատուութիւնը պիտի ընէր իր քաղաքականութեան մասին։ Ուստի Ժողովին հաւանութեան ենթարկեց այդ բացատրութիւնը յաջորդ նիստին յետաձգել կամ ըլլալիք զեկոյցին սպասել։

Զինուորագրութեան մասին թեր ու դէմ վիճաբանութիւններ եղան։ Գրիգոր էֆ. Զօհրապ, իբրեւ մօտէն տեղեակ Օսմ. Խորհրդարանի աշխատութեանց, հարկ դատեց բացատրութիւններ տալ այդ մասին։ Բանախօսը յայտարարեց թէ օսմ. հայ երեսփոխանները, ազատական երեսփոխաններու հետ միացած, ամէն ջանք թափած են զինուորագրութեան խնդիրը լուծելու յարուցուած դժուարութիւնները հարթելով։ Վերջապէս ձեռք բերուած էր գոհացուցիչ արդիւնք մը։ Գալով զինուորական ծառայութենէ զերծ մնալու խնդրոյն, իսլամներուն համար սահմանուած բոլոր օրինական տրամադրութիւնները ոչ-իսլամներուն համար ալ ընդունուած էին։ Իսկ հայ զօրքերու կրօնական պարտաւորութեանց մասին Օսմ. Խորհրդարանին կողմէ որոշում մը չէ տրուած, խնդիրը վարչական ըլլալուն համար։ Պատերազմական պաշտօնատունը պիտի զբաղի այդ խնդրով։

Զօհրապ էֆ.ի այս բացատրութիւններէն ետքը մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ հարցապնդման առաջարկը։ Ցետոյ կարդացուեցաւ Համարակալութեան Դիւանի մէկ երկար տեղեկագիրը Պատրիարքարանի ելմտացոյցին նկատմամբ, ուրկէ կ'երեւար թէ Պատրիարքարանը 80,000 ղրուշի բաց մը ունի։ Տեղեկագիրը կ'ընդունէր Տնտեսական Խորհուրդին սա առաջարկը թէ ազգ. տուրքերու նոր բաշխում մը կրնայ կատարուիլ՝ բացը գոցելու համար։ Ատենապետին առաջարկով որոշուեցաւ հրատարակել այդ պիւտճէն ու երեսփոխաններուն բաժնել, որպէս զի անոնց կողմէ ուսումնասիրուի։

Ազգ. Ժողովին վաւերացնելու համար Վարչութեան կողմէ օրինագիծ մը ներկայացուած էր Պատրիարքարանի դիւաններուն, գաւառային վարչութիւններու կազմակերպութեան մասին, իբր հիմ ընդունելով ապակեդրոնացման սկզբունքը։ Այդ օրինագիծը ստիպողաբար յղուեցաւ Նախաձեռնութեան Դիւանին։

Ցետոյ ատենադպիրը կարդաց Սամաթիայէն երեսփոխան ընտրուած Աւետիս Սուրէնեանի մասին Քաղաքական Ժողովին կողմէ պատրաստուած մէկ դիտողագիրը, ուր յիշատակուած էր թէ 1891ին Աւետիս Սուրէնեան կառավարութեան դիմելով՝ Երեսփ. Ժողովին գումարումը դադրեցնել ուզած էր։ Նոյն գրութեան մէջ կը յիշուէր նաեւ Սուրէնեանի վտարումը Երեսփ. Ժողովէն, իբր մէկը որ խարդախութիւն գործած է ազգ. գործերու մէջ, ալ եւս հանրային պաշտօններու չկոչուելու պայմանաւ։ Այդ որոշումը անցեալ տարի բեկանուած էր Երեսփ. Ժողովին կողմէ, սա առարկութեամբ թէ ինքնապաշտպանութեան իրաւունք տրուած չէր ամբաստանեալին։ Քաղաքական Ժողովին դիտողագրին մէջ ի վերջոյ առաջ բերուած էր Սուրէնեանի կատարած նոր դիմումը կրօնից տեսուչին մօտ, Երուսաղէմի նորընտիր Տեղապահին պաշտօնը չվաւերացնելու համար կառավարութեան կողմէ։ Այս պատճառաւ Քաղաքական Ժողովը կ'առաջարկէր Սուրէնեանի ընտրութիւնը իբր երեսփոխան՝ չընդունիլ ու այդ պարագան Ժողովին հաւանութեան ենթարկել։ Այդ մասին թեր ու դէմ վիճաբանութիւններ կատարուեցան, առանց բուռն հանգամանք ունենալու, թէեւ Երուսաղէմի խնդրին հետ կապ ունենար գործը։ Ատենապետը ցաւ յայտնեց որ Քաղաքական Ժողովը ժամանակին չէր տուած այդ բացատրութիւնը, եւ առաջարկեց որ խնդիրը նորէն յղուի Նախաձեռնութեան Դիւանին։ Թէքէեան էֆ. ըսաւ թէ այդ ցաւը պէտք է յայտնել Նախաձեռնութեան Դիւանին։ Շահրիկեան էֆ. յայտարարեց թէ Նախաձեռնութեան Դիւանը իր քննութիւնները հիմնած էր ո՛չ թէ հին արձանագրութեանց եւ վաւերաթուղթերու վրայ, այլ Խաչերեան էֆ.ի մէկ նոր թուղթին վրայ, որով հին յայտարարութիւնները կը ժխտուին բոլորովին։ Նոյն Դիւանին քննութիւնը շատ միակողմանի եղած է։ Նախաձեռնութեան Դիւանին կողմէ Պահրի էֆ. յայտարարեց թէ խնդիրը անակնկալ կերպով ծագած ըլլալուն, չէր կրնար լիակատար բացատրութիւններ տալ, եւ առաջարկեց յաջորդ նիստին յետաձգել խնդիրը։ Սակայն յարեց թէ Վարչութեան կողմէ եկած գիրի մը վրայ Դիւանը եզրակացութեան մը յանգած էր, նկատի ունենալով որ Սուրէնեան 15 տարի առաջ ի բացակայութեան դատապարտուած էր։ Ծիվանեան էֆ. պնդեց թէ Սուրէնեան բացակայ չէր այն ատեն, այլ Ժողովէն բռնի դուրս հանած էին զայն։ Զօհրապ էֆ. ալ թերի գտաւ Նախաձեռնութեան Դիւանին քննութիւնը։ Վահան էֆ. Սուրէնեան պահանջեց Աւետիս Սուրէնեանի ընտրութիւնը բեկանել, եթէ ստոյգ են Վարչութեան տեղեկութիւնները։ Վ. Մանուկեան կարծիք յայտնելով որ 15 տարուան հին խնդիր մը պէտք չկայ յուզելու, Աւետիս Սուրէնեանի կողմէ կառավարութեան մօտ եղած դիմումին պատճառաւ հարկ էր Նախաձեռնութեան Դիւանին յղել գործը։ Մ. Սուրեան էֆ. պահանջեց դատապարտել Ա. Սուրէնեանը, եթէ երբեք ստոյգ են առաջ բերուած փաստերը։ Վ. Թէքէեան, Թունդ հակադեւոնդեան մը, վճռական հարուածը տուաւ, Ծիածանի մէջ հրատարակուած այն տողերը կարդալով, ուր Ա. Սուրէնեան կը խոստովանէր կառավարութեան մօտ ըրած դիմումը։ Թէքէեան էֆ. դաւաճանութիւն նկատեց այդ արարքը եւ Սուրէնեանն ալ դաւաճան հռչակեց։ Բանախօսը յարեց թէ երբ Սուրէնեան իր գործերուն մէկ մասը կը խոստովանի, ո՛վ գիտէ ուրիշ ի՛նչ արարքներու մէջ ալ գտնուած է, եւ թէ Սուրէնեան ինքնին կը դատապարտուի իբր խմբագիր Ղեւոնդ վրդ.ի մէկ օրկանին՝ Ծիածանի։ Վիճաբանութիւնը քիչ մըն ալ երկարեցաւ, ու ի վերջոյ որոշուեցաւ դարձեալ Նախաձեռնութեան Դիւանին յանձնել խնդիրը։

Ս. Պատրիարքը ոտքի ելլելով երկարօրէն ցաւ յայտնեց Ժողովին մէջ կատարուած անտեղի վիճաբանութիւններուն վրայ, ըսելով թէ Ազգը գործ կը սպասէ իրենցմէ։ Ուստի խնդրեց որ Ժողովը կէս ժամու չափ ալ լսէ Վարչութեան զեկոյցը օրուան կենսական խնդիրներուն վրայ։ Ժողովը հաւանեցաւ մտիկ ընել, մինչ Գարաեան էֆ. ցաւ յայտնեց որ մեծամասնութիւն չկար, որպէս զի Ժողովին քաջալերանքը կամ քննադատութիւնները լսէր Վարչութիւնը։

Ցետոյ Շահրիկեան էֆ. բեմ ելլելով Վարչութեան կատարած գործերուն համարատուութիւնը ըրաւ երկարօրէն, պարզելով Վարչութեան աշխարհահայեացքը ազգային եւ քաղաքական խնդիրներու մասին։ Ատանայի աղէտի մասին կառավարութեան մօտ եղած դիմումներուն վրայ տեղեկութիւններ տուաւ, եւ ի վեր հանեց սա պարագան թէ քաղաքային եւ զինուորական իշխանութեանց միջեւ տեսակէտներու տարբերութիւն մը ծայր տուած է Ատանայի գործին առթիւ, եւ այդ պատճառաւ կարելի չըլլար Նախարարական յայտարարութեան հետեւանքը եղող կարգ մը բաներու մասին գոհացում գտնել։ Վարչութիւնը պահանջած է խստիւ պատժել Ատանայի աղէտին գլխաւոր կազմակերպիչները, որոնք վայրագ խժդժութիւններ գործած են։ Սակայն Պատերազմական Ատեանը Հայեր ալ մահուան դատապարտած է, մինչ կախաղանի արժանի Հայեր չեն կրնար գտնուիլ Ատանայի մէջ, քանի որ անոնք չեն կազմակերպած ջարդը։ Դատապարտուած Հայերու մասին դիմում եղած է կառավարութեան։ Շահրիկեան էֆ. յայտարարեց թէ Վարչութիւնը իր նախագահով միասին հրաժարելու սպառնացած է, եթէ կոտորածին հեղինակները անպատիժ մնան, բայց խոստումներ եղած են գոհացում տալու համար։ Շահրիկեան էֆ. ի վերջոյ գոհութեամբ հաստատեց որ Ատանայէն դուրս, Հայաստանի բոլոր մասերուն մէջ հարստահարութիւնները դադրած են, եւ կառավարութեան կողմէ դիւրութիւններ կ'ընծայուին Հայերուն։ Ցետոյ Շահրիկեան էֆ. կրթական խնդրոյն վրայ բացատրութիւններ տուաւ, կառավարութեան մօտ եղած դիմումները հաղորդելով, որոնք գոհացուցիչ արդիւնքի մը յանգելու վրայ են։

Ատենապետ Ջերազ էֆ. շնորհակալութիւն յայտնեց Վարչութեան կողմէ կատարուած խղճամիտ համարատուութեան համար, եւ Ժողովը ծափահարութեամբ յայտնեց իր վստահութիւնը Վարչութեան վրայ։ Ժամը 10ը անցած էր, երբ Ժողովը ցրուեցաւ, դարձեալ առանց գործ մը տեսած ըլլալու։

* * *

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ Պրուսա հասած գիշերը ազգ. վարժարանի ուսանողները եւ հայ երիտասարդներ, նուագախումբի մը առաջնորդութեամբ, Կայսեր քէօշկին առջեւ երթալով Թուրքերէն երգեր երգած են։ Սուլթանը գահաժառանգին եւ հետեւորդներուն հետ պատշգամ ելլելով՝ մինչեւ վերջը ունկնդրած է. յետոյ հրամայած է առաջին քարտուղարին՝ իր կայս. բարեւները հաղորդել հայ երիտասարդներուն, գոհունակութիւն յայտնելով Հայոց ընծայած պատիւներուն համար։ Առաջնորդ Արշարունի եպիս. հինգշաբթի օր Կայսեր ներկայանալով՝ ի դիմաց տեղւոյն Հայերուն՝ բարի գալուստ մաղթած է։

ՔԱՂ. ԺՈՂՈՎԸ հետեւեալները որոշեց. —Ա. Ս. Պատրիարքը Ժողովին հաղորդեց քրիստոնեաներու զինուորագրութեան մասին Օսմ. Խորհրդարանի կողմէ քուէարկուած օրինագիծը. Ժողովը նկատելով որ արդէն Բ. Դրան հետ բանակցութեանց մէջ կը գտնուի՝ գործադրութեանց մանրամասնութիւնները ճշդելու համար, որոշեց օրինագծին պարունակութիւնը հաղորդել շրջաբերականով մը գաւառական առաջնորդութեանց, որպէս զի հասու ըլլան անոր տրամադրութիւններուն եւ երբ հրաւէր ընդունին, մասնակցին տեղական կառավարութիւններու կողմէ այս առթիւ կազմակերպուելիք Ցանձնաժողովներուն՝ նախապատրաստական գործողութիւնները ի գլուխ հանելու համար։ Բ. Իթթիհատը Անասըր Օսմանիյէի նախագահին խնդրանքին վրայ, Ս. Պատրիարքին յանձնուեցաւ անդամ մը ընտրել։ Գ. Ժողովը զբաղեցաւ բարեյիշատակ Անդրանիկ Եսանէսքուի լեզուաբանական բառգիրքին լրացման եւ տպագրութեան վերաբերեալ խնդիրով, եւ հարկ եղած կարգադրութիւնները սահմանեց։

ՎԱՆԷՆ օսմ. երեսփոխան Վահան էֆ. Փափազեան եւ Մուշի երեսփոխան Գեղամ էֆ., երէկ, Ներքին գործոց նախարարութեան դիմելով՝ բողոքեցին քիւրտերու կողմէ գրաւուած հողերու եւ խաֆիրութեան տուրք գանձելու մասին։ Նախարարը խոստացաւ հեռագրել գաւառները, որպէս զի Հայերուն վերադարձուին այն հողերը որոնց մասին քաբուլ սենէտ ցոյց կը տրուի, եւ տուրքին գանձումն ալ խստիւ արգիլուի։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ հաստատուած Մելքոնեան եղբարք խոստացած են տարեկան 50 ոսկի նուիրել Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան, ի յիշատակ Ցակոբ Պալիկեանի, վարժարան մը բանալու գաւառի մը մէջ։ Հայուհեացը այս տարի ութը վարժարան միայն պիտի բանայ, մինչ 72 տեղերէ խնդրանք կայ այդ մասին։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ քսան որբուհիներ, առջի օր, Պրուսա ղրկուեցան, Արեւելեան Որբանոցին մէջ պատսպարելու համար։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Երեւանի մէջ ձերբակալուած է Իշխան Ցովսէփ Արղութեան, եւ Թիֆլիզի Մետեխի բանտը տարուելով, հոնկէ Նովէչէրկասկ աքսորուած է։ Իշխանին վրայ սա ամբաստանութիւնը կը ծանրանայ թէ Դաշնակցութեան անդամ է։

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ.—Այս խորագրին տակ հետեւեալը կը կարդանք այս առտուան Ազատամարտի մէջ. «Կ'իմանանք որ Հ. Յ. Դաշնակցութեան եւ Իթթիհատի կուսակցութեան միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացած է՝ կարգ մը սկզբունքներու հիման վրայ, համերաշխ գործակցութիւն ունենալու եւ փոխադարձաբար աջակցելու իրարու՝ սահմանադրական ազատութեանց պահպանման համար։ Մէկ քանի օրէն պիտի հրատարակենք երկու կուսակցութեանց համաձայնութեան հիմ կազմող պայմանագիրը։»

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ.—Օսմ. Խորհրդարանի տասը հայ երեսփոխաններուն մեծադիր եւ գեղեցիկ խմբանկարը մաքուր թուղթի վրայ, խնամեալ եւ ճաշակաւոր տպագրութեամբ հրապարակ հանուած է եւ կը ծախուի ի նպաստ Գալֆ. Որբանոցի մէջ պատսպարեալ Ատանայի որբերուն։ Գին՝ 100 փր.։ Որբանոցի կնիքը չկրող օրինակները խարդախեալ կը նկատուին, իսկ արտատպման ամէն իրաւունք Գալֆ. Որբանոցի վերապահուած է։ Դարձեալ Գալֆ. Որբանոցի իրաւունքը ըլլալով ի մօտոյ պիտի հրատարակուի նոյնպէս հայ երեսփոխաններու լուսանկարները կրող քարթ-բոսթալներ։ Քաջայոյս ենք թէ ազնիւ եւ բարեսէր հայ հանրութիւնը՝ որ զանազան առիթներով դրապէս ապացուցած է իր համակրութիւնը հանդէպ Որբանոցին՝ պիտի փութայ յօժարակամ գնել յիշեալ խմբանկարներէն՝ որոնցմէ հատ մը կ'արժէ որ ունենայ ամէն հայ տուն, եւ որ միանգամայն Սալոնի գեղեցիկ զարդ մը կրնայ ըլլալ։

ՈՒՐԱԽ ենք ծանուցանելու որ Միլքէէ վարժարանին նախկին շրջանաւարտներէն Մագսուտ էֆ. Նշան (Խանճեան), որ ասկէց 17 տարի առաջ թողած էր Թուրքիան եւ արտասահման ապաստանած՝ բռնակալութեան հալածանքներէն ազատելու համար, այս անգամ Եգիպտոսէն մայրաքաղաքս դարձած է եւ Ներքին գործոց Նախարար Թալաթ պէյի առաջարկութեամբ, ստանձնած է կրթական Նախարարութեան առաջին Թարգմանի պաշտօնը, 2000 ղրշ. ամսականով։ Մեր խնդակցութիւնները։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ. —Հոգաբարձութիւնս պատիւ ունի ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ անցեալ հոկտեմբեր ամսէն ի վեր Պոլիս Պաղչէ Գաբու Թաշ խանի մէջ «Օսմանլը Իթթիհատ անպարը» անուան ներքեւ հաստատեալ գրասենեակի վարիչ Մհ. Կարապետ էֆ. Ս. Օրագեան, որ Կ. Պոլսոյ եւ Անատոլուի զանազան կողմերը ծովու եւ ցամաքի ճամբով ապրանաց փոխադրութիւնը ստանձնած է, Հոգաբարձութեանս դիմելով փափաք յայտնած է որ սոյն փոխադրութեանց գումարին մէկ մասը Հիւանդանոցիս յատկացնէ։

Զայս ծանուցանելով Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կը խնդրէ թէ՛ գաւառաց եւ թէ մայրաքաղաքիս բարեսէր վաճառականներէն որ նկատողութեան առնելով յիշեալ գրասենեակի ընելիք շահուն հիւանդանոցիս մասնակցութիւնը, հաճին յիշեալ էֆէնտիի միջոցաւ կատարել իրենց ապրանաց փոխադրութիւնը։

⁂ Հոգաբարձութիւնս ի գիտութիւն բարեպաշտ ազգայնոց պատիւ ունի ծանուցանելու թէ ըստ տրամադրութեան կտակի Սափրիչ արհեստաւորաց, Տ. Գրիգորիս Ս. Արքեպիսկոպոս Ցովհաննէսեան հրաւիրեալ է յառաջիկայ երկուշաբթի օր, 25 օգոս., հաստատութեանս Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն եւ Պատարագ մատուցանել ի յիշատակ ննջեցելոց յիշեալ բարեսէր արհեստաւորաց։

⁂ Հանգուցեալ Օր. Թերեզա Գ. Աղաթօնի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են՝ Տէր եւ Տիկին Ե. Գ. Աղաթօն պէյ 2160 ղր., Տէր եւ Տիկին Յ. Արամեան 540 ղր.։

⁂ Ցարութիւն էֆ. Ալլըճեանի ընդ Օր. Զապէլ Թէքէեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի Մկրտիչ էֆ. Արեւեան 108 ղր. նուիրած է։

⁂ Հանգուցեալ այրի Տիկին Մարիամ Աբիկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի այրի Տիկին Չէքիճեան եւ զաւակունք 108 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցին։

⁂ Վաղամեռիկ Պ. Վաղինակ Մ. Գաբամաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են. Տէր եւ Տիկին Ցարութիւն Պապաեան 216, Տէր եւ Տիկին Տօքթ. Դաւիթեան 95։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ Գ. Լուսինեանի ֆրանսահայ մեծ բառարանին 29րդ պրակը 40 փարա։

ՀԱՅ - ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲԵՄ

ՎԱՂԸ ՊԻՏԻ ՔԱՐՈԶԷՆ.—

Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին մէջ ժամը 3.30ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէնիզեան։

⁂ Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 2.30ին Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան։

⁂ Կէտիկ Փաշայի Ամերիկեան վարժարանին մէջ (Լանկայի եկեղեցիի պաշտամունք) ժամը 3ին Վեր. Գ. Դ. Տէմիրճեան։

⁂ Պայպըլ Հաուսի մատուռին մէջ ժամը 4ին Բրօֆ. Հայկազեան։

⁂ Խասգիւղի մատուռին մէջ ժամը 7ին Վեր. Ս. Ց. Զօրիկեան։

* * *

ԵՐԻՏ. ՔՐԻՍ. ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՂՕԹԱԺՈՂՈՎ

Սկիւտարի մատուռին մէջ ժամը 8ին։

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆԻ

1. Համռ. Օսմ. Պատ. (Բ. Տիպ).	2.50
2. » Ընդհ. Պատ. Արեւել. Հին Ազգաց, Յունաց եւ Հռոմայեց.	6
3. Համռ. Պատ. Միջին Դարու եւ Նոր Ազգաց (Միջին եւ Բարձր դասընթացք).	7
4. Պատկերզ. եւ քարտիսաւոր Աշխարհ. Տարր. դասընթ. (Բ. Տիպ).	3
5. Պատկ. Բն., Քաղ. եւ Ուսմն. Աշխարհ. Միջին դասընթ. (Ե. Տիպ).	4
6. Պատկ. Բն., Քաղ. եւ Տնտ. Աշխարհ. Բարձր. դասընթ. (Դ. Տիպ).	6

Մամլոյ ներքեւ

Պատկերազարդ Համառօտ Ժամանակակից Պատմ. (Միջին եւ Բարձր. դասընթ.)

Հանրածանօթ մասնագէտ-հեղինակին բազմաթիւ տպագրութիւններով գնահատուած սոյն ընտիր դասագիրքերը կը գտնուին բոլոր գրավաճառաց քով։ Վերջնական զեղչ՝ % 20։

ՅԱՏՈՒԿ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՏՐԻՏ, 3 սեպտ.— Սպանիացի զօրքերու յարձակողական շարժումը լիակատար յաջողութիւն գտած է։ Մէլլիլայի Մաւրիտանացիները լեռ ապաստանած են։

ՓԱՐԻԶ —Ֆէզէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մօլլա Հաֆիտ, տէրութեանց ծանուցագրերուն պատասխանելով, դեսպանական մարմնոյն յայտարարած է որ հրաման տուած է վերցնել բոլոր տանջանքները։ Մօլլա Հաֆիտ հրամայած է խուզարկութիւններ կատարել Բոկիի գանձը գտնելու համար։ Մինչեւ հիմա ապարդիւն մնացած են այդ խուզարկութիւնները։

ԹԷՀՐԱՆ.— Գահընկէց Շահը կը մերժէ Ռուսիա երթալ։

ՔՕՓԷՆՀԱԿ.— Կրէօնլանտայի կառավարիչը կը հաստատէ թէ Քուք Հիւսիսային Բեւեռ հասած է։

ՍԹՕՔՕԼՄ.— Պետութեան կողմէ եղած միջնորդութեան հետեւանքով, գործադուլի մասնախումբը որոշած է աշխատութիւնները վերսկսիլ յառաջիկայ սեպտ. 6էն սկսեալ ամէն ճիւղերու մէջ, բացի գործարաններէն, որոնց գործատէրերը անդամ են Շուէտացի Գործատէրերու Ընկերակցութեան։

ՌՈԹԷՐՏԱՄ.— Օգոստ. 12էն ի վեր 12 հոգի մեռած են քոլերայէ. 4 հոգի բժշկուած եւ 16 հոգի ալ դարմանուելու վրայ են։

ՔԱԹԱՆԷ.— Թաթառ մը իջած է Սքօրտիա քաղաքին վրայ, ծանր վնասներ պատճառելով։ Քանի մը տանիքներ թռած եւ շատ մը անձեր վիրաւորուած են։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ, Օգոս. 21/3 Սեպտ.

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 37½
Ամենէն բարձր գին	»	104 08
Ամենէն վար գին	»	103 37
Րումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	178 —
Ամենէն բարձր գին	»	178 10
Ամենէն վար գին	»	177 37

ԲԱՑՈՒՄ, Օգոս. 22/4 Սեպտ.

Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Ք.Կ.	Օ. Ո.	103 36
» » » ժամկէտի	»	103 37
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	179 —
» » ժամկէտի	»	179 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	435 —
Անատ. երկթ. Գործառ. Ա. սերի	»	523 —
» » » Բ. սերի	»	520 —
» » բաժնեթղթ.	Ա. Ո.	14 —
Շիրքէթի Խայրիէ	»	— —
Շիրքէթի Խայրիէէ Համիթիէ	»	1 20
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 40
Օսմ. Ծխախոտ		17 10
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 05
» ժուիսանս		4 05
» պարտաթուղթ		491 —
Թրանսվալ	Ֆր.	78 —
Տերքոսի Ջուրի Ընկ.		298 —
Գալիա Գարապայըն		440 —
Միլլի Պանքա	Օ. Ո.	5 25
Նէմիթ Քէօփա Թրամ. բաժնեթղթ.	»	2 —
Ցալօնիքի Պանքա		122 —
Քօրասու առանձնաշնորհեալ		27 50
» սովորական		26 50
Քարափ Իզմիրի		572 50
Լաւրիոն	Ֆր.	60 —
Զարթըրա	»	46 —
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիփսիէն հին		295 —
» » » նոր		254 —

ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

ԼԵԶՈՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՌՕՏՕՍԹՕ

Կը փութամ ծանուցանել Պատ. հասարակութեան որ կայս. կառավարութեան բարձր հրամանով արտօնուած եմ մասնաւոր վարժարան մը հաստատելու քաղաքիս մէջ։

Շատոնց ի վեր մեր միջավայրին մէջ զգալի դարձած էր լուրջ եւ կանոնաւոր դաստիարակութեան մը պէտքը. վարժարանս կուգայ այդ թերին լրացնելու՝ նպատակ ունենալով ժամանակիս պահանջին համաձայն խնամեալ դաստիարակութիւն մը տալ իր աշակերտներուն եւ ի հարկին զանոնք նախապատրաստել պետական եւ այլ բարձրագոյն վարժարաններ յաջողութեամբ մտնելու համար։

Առաւելապէս հոգ կը տարուի Հայերէնի, Օսմաներէնի եւ Ֆրանսերէնի ու առեւտրական գիտութեանց, որոնց այնքան կարօտը կը քաշուի կեանքի առօրեայ գործառնութեանց մէջ։

Վարժարանս կը բացուի օգոստ. 20ին եւ դասերը կանոնաւորապէս կը սկսին Օգոս. 24ին, Բշ. օրուընէ։

Աշակերտներու արձանագրութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար դիմել տնօրէնութեան։

Կը սիրեմ յուսալ որ ուսումնասէր հասարակութիւնը ամէն կերպով պիտի քաջալերէ մեր այս հանրօգուտ ձեռնարկը։

Հիմնադիր-Տնօրէն

Տ. ՊԱՂՏԻԿԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՓՆՏՌԵՑԷՔ 50-26
ՆԷՔԹԱՐ ԳԱՐԵՋՈՒՐԸ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ
ՔՈՍԹԻՒՄՆԵՐՈՒ
ԲԱՐՏԸՍԻՒՆՆԵՐՈՒ
ԲԱՆԹԱԼՕՆՆԵՐՈՒ
ՕՐՈՒԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՄԱՁԱՅՆ
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ

ԼՈՆԺԻՆ

Աշխարհիս միակ ամենապատիւ ժամացոյցը պաշտօնապէս ընդունուած Միացեալ Նահանգներու եւ Իտալիոյ ծովային նախարարութիւններէն:

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ — ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

Ինչո՞ւ հիմա [illegible] ուղիղ գաղափարութեան տէր ամէն գնորդ նախապատուութիւն կու տայ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցին. — Որովհետեւ ճշդութիւն, ամրութիւն, նրբարուեստ աշխատութիւն և վայելչաձեւութիւն անոր գլխաւոր արժանիքը կը կազմեն և լրջօրէն երաշխաւորուած են: Ինչո՞ւ ԼՈՆԺԻՆ ժամացոյցը ամէնէն բազմաթիւ և ամենաբարձր վարձատրութեանց արժանացած է. — Որովհետեւ հիանալի կերպով կ'իրականացնէ արուեստին բոլոր կատարելագործումներն և իր նշանաւոր արդիւնքներով միշտ կը գերազանցէ համանման արտադրութիւնները:

5 մեծագոյն մրցանակներ.—Անվերս (1885), Բարիզ (1889), Պրիւքսէլ (1897), Բարիզ (1900), Միլան (1906):
2 առաջնոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— Ժընէվ (1896), Թուրին (1899):
4 Ոսկիի մրցանակներ, 35է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նեօշադելի դիտարանէն:
16 [illegible].— Բարիզ, Վիեննա, Ֆիլատելֆիա, Անվերս Ամսթերտամ, Չիքակօ, ևն., ևն.:

50—14

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՔՎԷՃԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մահճազաճըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի գաւառի մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտքը ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար:

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ զոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ:

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻԶԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Գշ. սեպտ. 7 (Ն. Տ.): Թուրքերէնի և ֆրանսերէնի դասընթացքը աւելի զօրացնելու համար՝ ուսուցչական մարմինին վրայ աւելցուցած ենք Ս. էֆ. Սրենց և Ջիա պէյ:

Գիշերօթիկներուն տարեթոշակն է 16 օսմ. ոսկի, կէսը մուտքի ատեն և կէսը Ծնունդին վճարելի: Իւրաքանչիւր աշակերտ գանձապետին յանձնելու է 1 օսմ. ոսկի՝ գիրքի և ուրիշ դպրոցական պէտքերու համար. աւելցածը իրեն կը վերադարձուի տարիին վերջը: Ծնունդի կամ Զատկի արձակուրդին վարժարան մնացող աշակերտները 3 մէճիտ պիտի վճարեն:

Նամակատան միջոցաւ դրամ կամ ծրար պէտք է ղրկել Իզմիթ, Կարապետ աղա Պօղոսեանի հասցէին:

Աւելի տեղեկութիւններու համար դիմել Մր. Ս. Ռ. Բիթի, կամ վարժարանիս գործակատար Գրիգոր էֆ. Շահպազեանի Պայպըլ Հաուս, Կ. Պոլիս, ժամ 3½էն 5½ (Ը. Ե.) կամ Տնօրէնութեան՝ Պարտիզակ:

Բարձր. վարժարանի յարակից Գավրի կրթարանին տարեթոշակն է 12 ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարուի Սեպտ.ին, իսկ միւս կէսը Ծնունդին: 12 ոսկիէն պակաս վճարող աշակերտներ ատենին գործերով պարապելով պէտք է լեցնեն սահմանուած 12 ոսկիի թոշակը: Մուտքի ատեն իւրաքանչիւր աշակերտ մանր ծախքերու համար պարտի վճարել 20 ղրուշ: Աշակերտները միասին պէտք է բերեն անկողին, սաւան, փէշթիմալ ևն.:

14—12

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՑԷ

Շիրքէթի Խայրիյէի աշնան եղանակին յատուկ Նոր ժամանակացոյցը գործադրութեան պիտի դրուի Սեպտ. 1/14, երեքշաբթի առաւօտէն սկսեալ:

Վոսփորի ժողովրդեան հանգստութիւնը և զանազան նաւամատոյցներէ կամուրջ ու կամուրջէն նաւամատոյցները կարելի եղածին չափ շուտ երթևեկը ապահովելու համար, սոյն ժամանակացոյցին մէջ Վոսփորի երկու եզերքները երեքական գօտիի բաժնուած և իւրաքանչիւր գօտիի համար մասնաւոր և ուղղակի երթևեկներ սահմանուած են:

Այդ գօտիները բաժնուած են հետեւեալ կերպով. Եւրոպական եզերքին համար, Գալաթներէն Եէնիքէօյ, Եէնիքէօյէն Պէպէք և Պէպէքէն կամուրջ. Ասիական եզերքին համար՝ Պէյքօզէն Գանտիլլի, Գանտիլլիէն Գուզկունճուգ և Գուզկունճուգէն կամուրջ: Վերին գօտիներուն համար՝ առաւօտեան ժամը 12էն սկսեալ ամէն 45 վայրկեանը անգամ մը կամուրջի համար և երեկոյին 50 վայրկեանը անգամ մը կամուրջէն Վոսփոր ուղղակի շոգենաւ մը պիտի մեկնի, իսկ վարի գօտիներուն համար նոյնպէս առաւօտեան ժամը 12էն սկսեալ, ամէն 25 և 30 վայրկեանը անգամ մը, թէ՛ առաւօտեան և թէ՛ երեկոյին:

Վոսփորի զանազան նաւամատոյցներու միջև հաղորդակցութիւնը ապահովելու համար սահմանուած զիկզակ երթևեկութիւններէն զատ, գօտիի գլուխ եղող Պէյքօզի Եէնիքէօյի, Գանտիլլիի, Պէպէքի, Գուզկունճուքի, Սկիւտարի և Պէշիկթաշի նաւամատոյցներուն միջև մասնաւոր երթևեկներ դրուած են:

Ասոնցմէ զատ Սալըբազար-Սիրքէճի-Հայտար-Փաշա-Պէշիկթաշ-Իսկիւտար ինչպէս նաև կառաբարձ շոգենաւի երթևեկները պիտի շարունակուին ըստ առաջնոյն, բայց աւելի ընդարձակ և աւելի յարմար ժամանակացոյցի մը համեմատ:

Սոյն Նոր ժամանակացոյցին մէջ նկատողութեան առնուած են նաև Ռամազանի տօները, և ըստ այնմ յարմար երթևեկներ սահմանուած են առաւօտեան և իրկուան: Գիշերուան համար ալ մասնաւոր ժամանակացոյց մը պատրաստուած է:

Սոյն ժամանակացոյցը ի մօտոյ պիտի հրատարակուի լրագրաց մէջ, նաւամատոյցները պիտի կախուի և պիտի ծախուի տոմսակավաճառներուն քով:

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

50,000,000 Ֆրանք

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն. Աղեքսանդրիա. Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոս. Պաթրաս, Վոլօ, Սիրա, Կալամաթա, Քանէա եւ Քանտիա (Կրետէ):

Դրամագլուխը և աւանդ ձգուած գումարը ու արժեթուղթերուն արժէքը. [illegible], կը հասնի 280,000,000 ֆրանքի:

Աթէնքի Պանքան կը կատարէ Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով: Փոխառութիւններ կ'ընէ վաճառքներու, արժեթուղթերու վրայ և Եւրոպական Թուրքիոյ [illegible] կը ընէ:

Աթէնքի Պանքան հաշուեբացումներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու և արտասահմանի մէջ: Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր երկ[illegible] [illegible] վրայ, [illegible] կ'ընդունի:

[illegible] փոխանակելու [illegible] կը տայ, [illegible] պայմանով: Ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ և դրամի գործողութիւններ կը կատարէ: Աթէնքի Պանքան [illegible] կ'ընէ [illegible]:

Աւանդի ձեւ

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի դրամ և արժեթուղթ, որ տոկոսներ վճարելով.

Ուզուած ատեն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու և աւելի	5 —

Աւանդ ձգուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են: Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 1ին և Յուլիս 1ին:

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատետրեր տալով և [illegible] ամէն դիւրութիւն ընծայելով [illegible] կ'ընէ Մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, [illegible] 100 ոսկիի աւանդ գումար մը: Այս դրամը 4% տոկոս կը բերէ և [illegible]:

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

BANQUE RUSSE

Pour le commerce étranger

Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Քալաշնիքոֆի սակարան, Սեննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օսդրօֆ:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքերման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմաւիր, Պաքու, Պալաքովօ, Էքաթերինոտար, Էլիզապէթկրատ, Իսմայիլ, Կերսոն, Քիէֆ, Քոզլոֆ, Խօքանդ, Քրեմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքոլայէվսք, Նովորոսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բոքրօֆսքայա-Սլոպոտա, Բոլդավա, Ռիկա, Ռիասք, Ռոմնի, Ռիպինսք, Սարաթոֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրոբոլ, Զիտօբոլ, Թիումէն, Թոմսք, Վէլէքի, Ուսթիուկ, Վիաթքա, Վիննիցա, Վոլոկտա և Վօսնեսէնսք:

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալեքսանդրիա (Խերսոնի մէջ), Պօպրինեց, Եւրադորի, Բաքովքա, Նիքոբոլ և Սրոլա:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ. —Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս:

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քոմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի: Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կու տայ ամենավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ: Խնայողական Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.—Գինեշինութեան առենը մօտեցած ըլլալով, Թողեալ Հասոյթներու Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ անոնք որ խաղող կը գնեն գինի շինելու կամ օխայով ծախելու համար, պէտք է նախապէս իմաց տան Հանր. Պարտքի գործակալներուն, որոնք Ղալաթիոյ ոգելից ըմպելիի կեդր. տնօրէնութեան մէջ ու հետեւեալ տեղերը կը պաշտօնավարեն Էմին-Էօնիւ՝ մրգեղէնի մաքսատունը, Պալաթ, Սարըեար, Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Արնավուտքէօյ, Պէպէք, Պէյքօզ, Սկիւտար, Գուզկունճուգ, Գումգաբու, Գատըքէօյ և Հայտար-Փաշա:

* * *

Ազդ.—Ելմտական 1325 տարուան սեպտեմբեր ամիսը մօտեցած ըլլալով, որ երկրորդ վճարման առենն է ոգելից ըմպելիի տուրքին, Թողեալ Հասոյթներու վարչութիւնը կը յիշեցնէ Կ. Պոլիս հաստատուած ոգելից ըմպելի վաճառողներուն թէ, կանոնագրին 14րդ յօդուածին համաձայն, պարտին օգոստոս ամսուան մէջ ստանալ վաճառման արտօնագիրը՝ հատուցանելով տուրքը: Յիշեալներուն կը ծանուցուի որ, այդ կանոնագրին 10րդ յօդուածին վերջին հատուածին համաձայն, պէտք է դիմեն ոգելից ըմպելիներու կեդր. տնօրէնութեանց Պոլսոյ մէջ և Արնաւուտքէօյի, Սարըեարի, Պէյքօզի, Սկիւտարի, Գատըքէօյի և Գումգաբուի գործակալութեանց, նորոգելու համար իրենց վաճառման արտօնագիրները: Անոնք որ սեպտ. 1էն առաջ թէզքէրէ չառած ոգելից ըմպելի կը ծախեն՝ օրինական տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին՝ օգոստոս ամիսը աւարտելուն պէս:

10—7 Ընդհ. Տնօրէնութիւն

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Աւստրօ-ամերիկեան

(Cie. de navigation Austro-Americana)

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ 45 ՇՈԳԵՆԱՒ

Կանոնաւոր մեկնում ամէն հինգշաբթի օր: Մասնաւոր դիւրութիւններ կ'ընծայուին Հայ ճամբորդներուն: Շոգենաւերը կրկին պատուակ ունին: Սնունդը խնամեալ է: Ելեկտրական օդափոխում և լոյս: Մարքոնիի դրութեամբ անթել հեռագիր: Բժիշկ և դեղ ձրի:

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել գլխաւոր գործակալութեան, Ղալաթիա, Ըլըխթըմ խան, թիւ 18—19:

Ընդհ. գործակալ
ԹԷՕՏՕՐ ԲՈՒՐՄՈՒԶԻ

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒԱՒ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Ինքնին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մըն է տղոց եւ ակարակազմներու համար:

50—20

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Օգս. 31ին, Փօնի, Մարսիլիայէն
Սեպտ. 7ին, Իսթէրէլ, Սեւ Ծովէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 1ին, Իօնի Սեւ Ծով
Սեպտ. 8ին, Իսթէրէլ, Մարսիլիա:

Ա. կարգ Բարիզի համար	200	ֆր.
» » Մարսիլիոյ »	160	»
Բ. » Բարիզի »	150	»
» » Մարսիլիոյ »	120	»

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով):

Տեղեկութեանց համար դիմել Գարաքէօյ, [illegible] վրայ:

15 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (24)

ԺԱՆ ՏԸ ԼԱ ՀԻՐ

ՋՈՒՐԻՆ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ՄԱՐԴԸ

ԱՐԿԱԾԱԽՆԴՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍԻՐԱՅԻՆ ՎԷՊ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԿՂԶԻԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Գ.

Հիքթանէր եւ Մօփզէր

Ֆիլպէքի ձայնը առաջին անգամ ըլլալով խզեց այդ լռութիւնը, որ անյատակ մտածումներով բռնաւորուած էր:

—Զաւակս, կ'ուզենք մեր գոհունակութեան ապացոյցը տալ ձեզի: Ուստի ետ կ'առնենք այն հրամանը, որ շատ ծանր եկած ըլլալու է քեզի: Խոհեմութեան համար, խոչընդոտներ դրած էինք քու ազատութեանդ առջեւ...:

—Հայր իմ, ի՞նչ խոչընդոտ, հարցուց Հիքթանէր:

—Օքսիւս, ինծի համակարծի՞ք էք որ մեր զաւակը այսուհետեւ ազատօրէն պտըտի Կորուսեալ կղզիին մէջ:

— Ես ալ նոյն փափաքը պիտի յայտնէի:

—Զաւակս, յարեց Հիքթանէր, քու ապահովութեանդ և ապագայի կանխատեսութեան համար՝ մինչեւ հիմա քենէ խնդրած էինք բնաւ դուրս չելլել այս ընդծովեայ անձաւներէն, որոնք քու բնակութեանդ և պահպանութեանդ յատկացուած են...: Այսուհետեւ ուզած ատենդ կրնաս անցնիլ այն վանդակադռնէն որ բարձր պատով բաժնուած է քարայրներէն...: Այդ վանդակադուռը այն ատեն միայն կը բանայինք, երբ հեռաւոր և արդար արշաւանքի մը ձեռնարկէինք...: Բայց այսուհետեւ այդ վանդակադուռը ուզած ատենդ բաց պիտի ըլլայ քու առջեւդ:

—Շնորհակալ եմ, հայր իմ, շնորհակալ եմ, գոչեց Հիքթանէր մեծ ուրախութեամբ: Արդարեւ, երբեմն նեղութիւն զգացած եմ, խորհելով որ չէի կրնար պտըտիլ կղզիին եզերքը, մեղմօրէն լողալով ջուրին մակերեսը, արեւուն տակ, ալիքներէն ծփուն...:

—Բայց պարտինք սա բանը յանձնարարել քեզի. մէկ մղոնէ աւելի մի' հեռանար Կորուսեալ Կղզիէն և ամբողջ հինգ ժամ բացակայ մի' մնար...: Պտոյտներուդ ատեն երբ նաւ մը նշմարես, ինքզինքդ մի' ցուցներ, և երբ յանկարծակիի գաս՝ առանց վարանումի օդը հանէ և սպաննէ բոլոր այն մարդիկը որոնք պիտի ջանան լողալով ազատիլ...: Կորուսեալ Կղզիին ժայռերուն վրայ պտըտած ատենդ կրնաս մարդոց հանդիպիլ: Բնաւ մի' զբաղիր ատոնցմով, հետերնին մի' խօսիր, երեսնին մի' նայիր, և արհամարհէ՛ զանոնք...: Այնպիսի մարդիկ կամ այնպիսի մարդոց զաւակ են զորս ստրկութեան դատապարտած ենք ատենօք. մեր ծառաներն են ատոնք: Մնաց որ՝ այդ մարդոց պիտի հրամայեմ բնաւ չմօտենալ քեզի, հեռու չխօսիլ, եթէ երբեք քեզ տեսնեն: Դուն Տէրը, Աստուածն ես անոնց: Մի' զիջանիր անոնց ցոյց տալու թէ կը նշմարես գոյութիւննին...:

—Ձեր փափագին համաձայն պիտի վարուիմ, պատասխանեց Հիքթանէր: Կրնամ Թորբէտնով դուրս ելլել:

—Այո՛, պատասխանեց Օքսիւս, միշտ պատրաստ պիտի գտնուի ան...: Բայց երբ Թորբէտոն հեռու գտնուի՝ քանի մղոնէն աւելի մի' հեռանար...: Իսկ եթէ առանց անոր դուրս ելլես՝ դաշոյնդ միասին առ, ինքզինքդ պաշտպանելու համար շնաձուկերէն, որոնց կրնաս հանդիպիլ...:

—Հասկցա՛յ, հայր իմ. ձեր յանձնարարած բոլոր զգուշութիւնները ձեռք պիտի առնեմ, և կէտ առ կէտ պիտի հնազանդիմ անոնց:

—Լա՛ւ, զաւակս, ըսաւ Ֆիլպէք:

—Հիմա վեր ա՛ռ թեւերդ որպէսզի քննեմ և տեսնեմ թէ առողջութիւնդ տե՞ղն է:

Վստահելից ու ժպտուն, Հիքթանէր մօտեցաւ Օքսիւսի և թեւերը վեր առաւ: Մարդաձուկին իւրաքանչիւր անութին տակ արծաթէ թեփերը տասը սանդիմէթր տրամագծով բոլորովին պարապութիւն մը կը ձգէին: Այդ պարապութեան մէջ՝ Հիքթանէր ճերմակ մորթը ի յայտ կուգար հորիզոնական հինգ ճեղքերով, որոնք շատ նուրբ շրթունքներու երեւոյթն ունէին. խռիկներու արտաքին բերաններ էին ատոնք, տեսակ մը շնաձուկերու խռիկներուն նման. ատոնց շնորհիւ Հիքթանէր երկակենցաղ էակ մը դարձած էր, կարող՝ ջուրին մէջ շնչելու և ապրելու ձուկերուն պէս:

Օքսիւս նուրբ ճեղքուածները իրարմէ հեռացուց և մատով քննեց զանոնք:

—Բերանդ բա՛ց և ուժով շունչ ա՛ռ, ըսաւ:

Հիքթանէր հնազանդեցաւ: Ջուրը ուժգնօրէն ներս մտաւ բերնէն և գրեթէ իսկոյն սկսաւ փրփրալ խռիկներուն մէջ: Հիքթանէր համաչափ կերպով կը կրկնէր շունչ առնելը: Այդ միջոցին Օքսիւս անոր կուրծքին, կռնակին և կողերուն վրայ կը դնէր փոքր հեռաձայնին արտաքին մասը:

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՍԱՃԵԱՆ